

НИЙСЛЭЛИЙН
СТАТИСТИКИЙН
ГАЗАР

НИЙСЛЭЛИЙН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙДАЛ

2025 IX

www.ubstat.mn

Улаанбаатар хот
2025 он

**НИЙСЛЭЛИЙН
СТАТИСТИКИЙН
ГАЗАР**

АГУУЛГА

	Эдийн засаг, нийгмийн үндсэн үзүүлэлт, 2021-2025 он	4
	Эдийн засаг, нийгмийн үндсэн үзүүлэлт, дүүргээр	4
I	Эрүүл мэнд	6
II	Гэмт хэрэг	10
III	Төсөв	13
IV	Хэрэглээний үнэ	17
V	Мал аж ахуй	22
VI	Газар тариалан	25
VII	Аж үйлдвэр	27
VIII	Хотын нийтийн аж ахуй	32
IX	Цаг уур, агаарын чанар, аюулт үзэгдэл, осол	34

ХҮСНЭГТ 1. НИЙСЛЭЛИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ, дүүргээр

Үзүүлэлт		Хэмжих нэгж	2021 НХ	2022 НХ	2023 НХ	2024 НХ	2025 НХ
Шинээр төрсөн хүүхэд		Хүн	27 849 ^{↓6.9}	25 894 ^{↓7.0}	25 986 ^{↑0.7}	23 539 ^{↓9.4}	22 226 ^{↓5.6}
Халдварт өвчнөөр өвчлөгчид		Хүн	190 653 ^{↑153**}	176 959 ^{↓0.7}	16 707 ^{↓90.5}	14 629 ^{↓12.4}	30 372 ^{↓1.2**}
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг		Тоо	11 132 ^{↓9.9}	19 321 ^{↑73.6}	15 499 ^{↓0.5}	22 941 ^{↑17.7}	26 679 ^{↑17.7}
Хэрэглээний үнийн индекс, (сарын өөрчлөлт)		Хувь	0.4 ^{↑0.7}	-0.3 ^{↓0.7}	-0.1 ^{↓0.2}	0.1 ^{↓0.2}	0.1 ^{0.0}
Гадаад валютын нэрлэсэн ханш (сарын дундаж)	Доллар (АНУ)	Төгрөг	2 849 ^{↓0.2}	3 257 ^{↑14.3}	3 466 ^{↑6.4}	3 381 ^{↓2.5}	3 594 ^{↑6.3}
	Юань (БНХАУ)	Төгрөг	441 ^{↑5.3}	464 ^{↑5.2}	475 ^{↑2.4}	478 ^{↓0.6}	504 ^{↑5.4}
	Рубль (ОХУ)	Төгрөг	39 ^{↑2.6}	54 ^{↑38.5}	36 ^{↓33.3}	37 ^{↑2.8}	44 ^{↑18.9}
Нийслэлийн төсвийн орлого		Тэрбум төгрөг	820.8 ^{↑34.6}	1 078.5 ^{↑31.4}	1 440.9 ^{↑33.6}	2 020.1 ^{↑40.2}	2 669.8 ^{↑32.2}
Нийслэлийн төсвийн зарлага		Тэрбум төгрөг	846.7 ^{↓4.9}	1 096.0 ^{↑29.5}	1 571.1 ^{↑43.3}	2 931.2 ^{↑86.6}	3 803.7 ^{↑29.8}
Агаарын дундаж температур		°C	10.4	11.8	17.9	18.4	20.2

ХҮСНЭГТ 2. НИЙСЛЭЛИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД, дүүргээр

Үзүүлэлт	Хэм- жих нэгж	Хотын дундаж	2024 I-IX				Хотын дундаж	2025 I-IX			
			Хамгийн өндөр		Хамгийн бага			Хамгийн өндөр		Хамгийн бага	
Хүн амын нягтрал /нэг кв км-т ногдох хүн/	Тоо	349	Баянгол	8 578	Налайх	59	357	Баянгол	8 797	Налайх	59
			Чингэлтэй	1 526	Багануур	47		Чингэлтэй	1 490	Багануур	47
			Сүхбаатар	679	Багахангай	32		Сүхбаатар	688	Багахангай	32
Нялхсын нас баралт /амьд төрсөн 1000 хүүхдэд/ 10 000 хүн тутмаас халдварт өвчнөөр өвчлөгсөд	0\00*	12	Багахангай	36	Баянзүрх	8	15	Багахангай	21	Сүхбаатар	12
			Багануур	22	Сүхбаатар	6		Багануур	18	Чингэлтэй	12
			Баянгол	10	Налайх	6		Сүхбаатар	12	Хан-Уул	8
10 000 хүн тутмаас халдварт өвчнөөр өвчлөгсөд	0\000	90	Баянзүрх	91	Сонгино- хайрхан	59	183	Баянзүрх	204	Сонгино- хайрхан	129
			Сүхбаатар	74	Хан-Уул	59		Багануур	170	налайх	65
			Баянгол	66	Багахангай	16		Хан-Уул	155	Багахангай	56
Төсвийн орлого, зарлагын харьцаа зарлага=100	тоо	69	Сонгино- хайрхан	113	Багахангай	89	70	Баянзүрх	108	Налайх	81
			Баянзүрх	104	Налайх	78		Хан-Уул	103	Багахангай	74
			Баянгол	102	Багануур	30		Сүхбаатар	103	Багануур	22
16-аас дээш насны 10 000 хүнд ногдох Гэмт хэрэг	тоо	214	Сүхбаатар	356	Сонгино- хайрхан	127	241	Сүхбаатар	395	Багануур	142
			Чингэлтэй	258	Багануур	86		Чингэлтэй	344	Налайх	83
			Баянгол	234	Багахангай	47		Хан-Уул	259	Багахангай	80

I. Саруудыг ром тоогоор тэмдэглэв.

- Сар: I, II, III, IV, V, VI, VII ... г.м
- Улирал: I-III, IV-VI, VII-IX, X-XII
- Өссөн дүн: I-IV, I-XI ... г.м (Тухайн сарыг оруулсан жилийн эхнээс өсөн нэмэгдсэн дүнг харуулав).

II. Дараах тэмдэглэгээг ашиглав.

- гүйцэтгэл байхгүй

* урьдчилсан гүйцэтгэл

** дахин

III. Орон дэвшүүлэлтээс хамаарч зарим үзүүлэлтийн нийлбэр нь дүнтэйгээ, бүтцийг хувиар илэрхийлэхэд 100 хувиас бага зэрэг зөрүүтэй байж болно.

IV. Та цахим хэлбэрээр үзэж буй тохиолдолд тухайн салбарын логог дарж дэлгэрэнгүй мэдээллийг хүснэгтээр MS-Excel хэлбэрээр татан авах боломжтой.

/Жич: Интернэтэд холбогдсон байх ёстой/

V. Та өөрийн гар утаснаас QR code уншуулагч аппликейшн ашиглан тухайн салбарын хавсралт хүснэгтийг MS-Excel хэлбэрээр татан авч үзэх боломжтой.

/Жич: Интернэтэд холбогдсон байх ёстой/

IV. Хэмжих нэгжийн тэмдэглэгээ

мянга =1000

сая=10⁶

тэрүм =10⁹

их аяд =10¹²

мянмянга

% хувь

мммиллиметр

см сантиметр

дм дециметр

м метр

км километр

м² метр квадрат

дм² дециметр квадрат

км² километр квадрат

м³ метр куб

га гектар

мл миллилитр

л литр

г грамм

кг килограмм

цн центнер

т тонн

Вт ватт

кВт.ц киловатт цаг

кал калори

ккал килокалори

Гкал гигакалори(=10⁹ калори)

с секунд

мин минут

мкг/м³ микрограмм метр куб

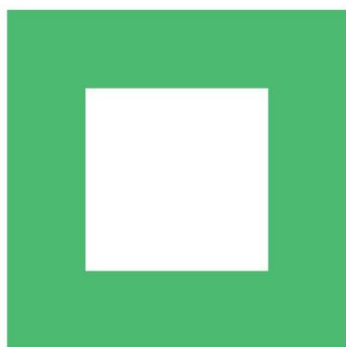
м/с метр секунд

ш ширхэг

х.д.х

хэвлэлийн даралтат

хуудас

МЭДЭЭЛЭЛ

МЭДЭЭЛЭЛ, ОЙ САНАМЖ

ЭРҮҮЛ МЭНД

2025 оны эхний 9 сард 22020 эх амаржсан нь өмнөх оны мөн үеэс 1301(5.6%) төрөлтөөр буурсан байна.

Нийслэлийн хэмжээнд 2025 оны эхний 9 сард 22020 эх амаржсан нь өмнөх оны мөн үеэс 1301 (5.6%) төрөлтөөр буурсан байна. Нийт төрөлтийн 11249 (51.1%) нь НЭМГ-ын харьяа эмнэлэгт, 10771 (48.9%) нь нийслэлд үйл ажиллагаа

явуулж буй ЭМЯ-ны харьяа улс болон хувийн хэвшлийн эмнэлэгт амаржсан байна. Нийт амаржсан эхчүүдийн 0.3 хувийг гэрийн төрөлт эзэлж байна.

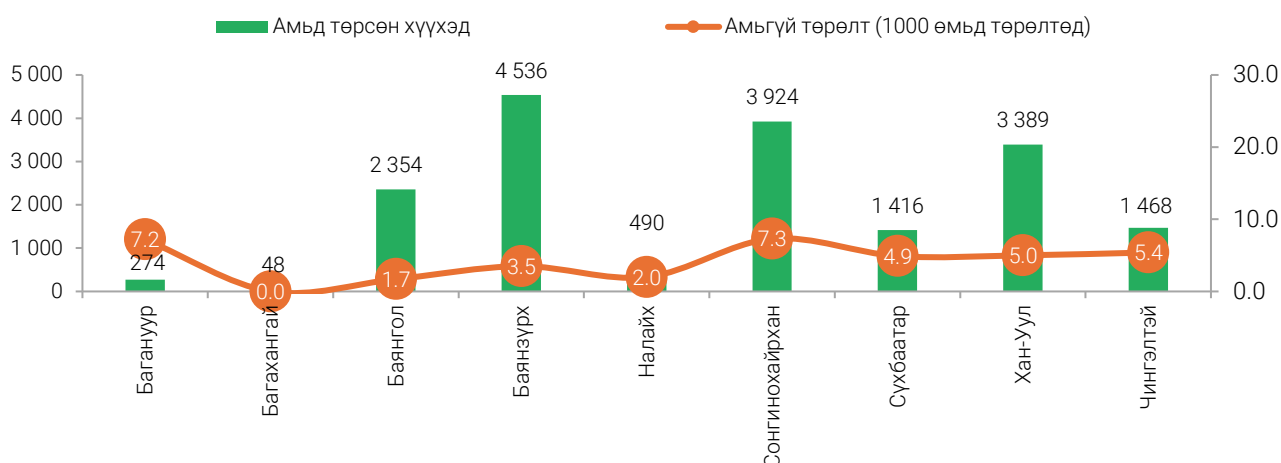
ХҮСНЭГТ 3. ТӨРСӨН ХҮҮХЭД, ЭХ, ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ, жил бүрийн эхний 9 сард

Үзүүлэлт	2023 I-IX	2024 I-IX	2025 I-IX	Өөрчлөлт %
Амаржсан эхийн тоо	25 803	23 321	22 020	-5.6
Гэрийн төрөлт	86	66	59	-10.6
Хяналтгүй төрөлт	158	162	172	6.2
Амьд төрсөн хүүхэд	25 986	23 539	22 226	-5.6
Эхийн эндэгдэл	11	5	8	60.0
Нэг хүртэл насандаа эндсэн хүүхэд	347	280	332	18.6
Амьд төрсөн 1000 хүүхэд тутмаас 1 хүртэл насанд эндсэн хүүхэд	13.4	11.9	14.9	

2025 оны эхний 9 сард 22226 хүүхэд мэндэлсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 1313(5.6%) хүүхдээр цөөн байна. Төрсөн нийт

хүүхдийн 4327 (19.5%) нь бусад аймгийн харьяат эхчүүдээс мэндэлжээ.

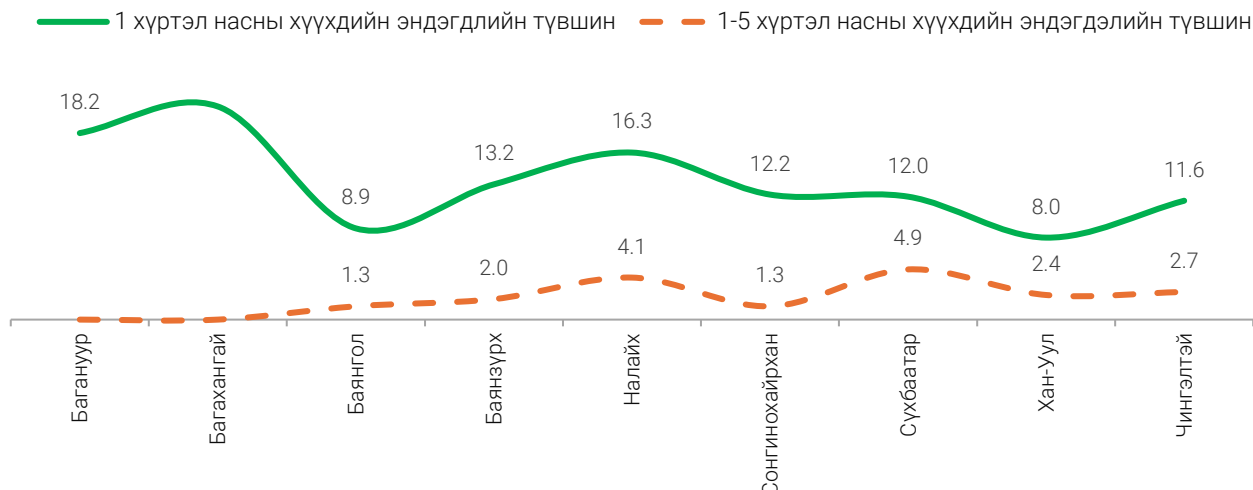
ЗУРАГ 1. АМЬД ТӨРСӨН ХҮҮХЭД, дүүргээр

Төрсөн нийт хүүхдийн 11594 (52.2%) нь хүү, 10632 (47.8%) нь охин байна. Амьд төрсөн нийт хүүхдээс 2 ихэр хүүхэд 311, 3 ихэр хүүхэд 3 байна.

Амьгүй төрөлтийн 118 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 22 тохиолдлоор буурсан байна. Амьгүй төрөлт Сонгинохайрхан, Сүхбаатар, Чингэлтэй, Хан-Уул, Багануур дүүрэгт хотын дунджаас өндөр байна.

ЗУРАГ 2. ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЛИЙН ТҮВШИН (1000 амьд төрөлтөд ногдох)

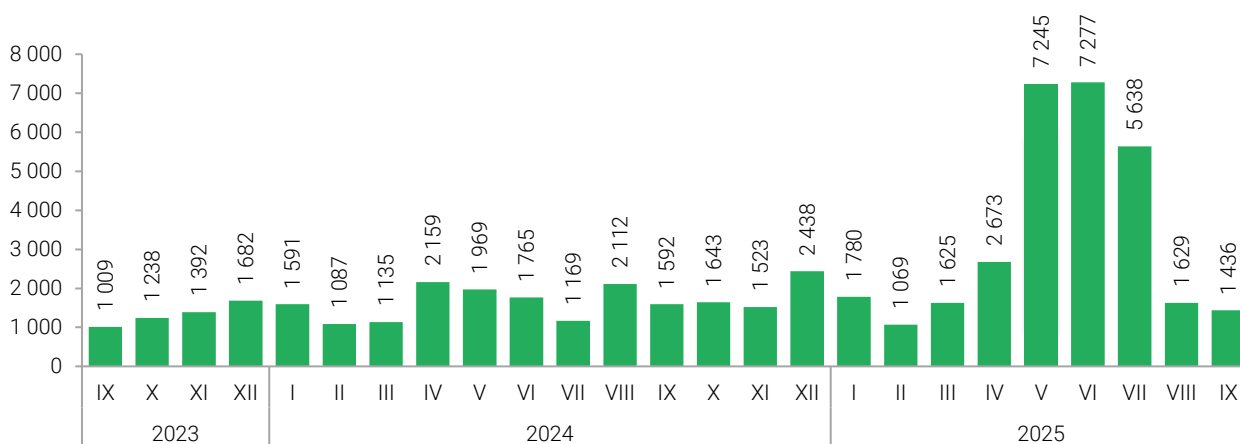

Нийслэлд 2025 оны эхний 9 сард бүртгэгдсэн нялхсын эндэгдлээс Баянзүрх дүүрэгт 60 (18.1%) нь, Сонгинохайрхан дүүрэгт 48 (14.5%) нь, Хан-Уул дүүрэгт 27 (8.1%) нь, Баянгол дүүрэгт 21 (6.3%) нь, Сүхбаатар дүүрэгт 17 (5.1%) нь, Чингэлтэй дүүрэгт 17 (5.1%) нь, Налайх дүүрэгт

8 (2.4%), Багануур дүүрэгт 5 (1.5%), Багахангай дүүрэгт 1 (0.3%), бусад аймгийн харьяат 128 (38.6%) бүртгэгдсэн байна.

Нийслэлд 2025 оны эхний 9 сард 30372 хүн халдварт өвчнөөр өвчилсөн нь өмнөх оны мөн үеэс 15743 (2.1 дахин их) хүнээр өссөн байна.

ЗУРАГ 3. ХАЛДВАРТ ӨВЧНӨӨР ӨВЧЛӨГЧИД, сараар

Халдварт өвчнөөр өвчлөгчдийг халдварт өвчний төрлөөр нь авч үзвэл амьсгалын замын цочмог халдварт өвчин 18461 (60.8%), бэлгийн замаар дамжих халдварт өвчин 4298 (14.1%),

гэдэсний халдварт өвчин 2007 (6.6%), зоонозын халдварт өвчин 24 (0.1%), бусад халдварт өвчин 5582 (18.4%) байна.

ХҮСНЭГТ 4. НИЙСЛЭЛД БҮРТГЭГДСЭН ХАЛДВАРТ ӨВЧИН, жил бүрийн эхний 9 сард

Төрөл	Хэмжих нэгж	2023 I-IX	2024 I-IX	2025 I-IX	Өөрчлөлт	
					тоо/нэгж хувь	хувь
Халдварт өвчнөөр өвчилсөн хүн, бүгд	тоо	16 707	14 629	30 372	15 743	2.1**
	10000 хүнд	106.6	90.4	183.0	92.6	
Үүнээс:						
Вируст хепатит	тоо	138	104	122	18	17.3
	10000 хүнд	0.9	0.6	0.74	0.14	
Цусан суулга	тоо	1 269	1 744	911	- 833	-47.8
	10000 хүнд	8.1	10.8	5.49	-5.31	
Салхин цэцэг	тоо	4 979	4 127	4 792	665	16.1
	10000 хүнд	31.8	25.5	28.88	3.38	
Гахай хавдар	тоо	67	209	66	- 143	-68.4
	10000 хүнд	0.4	1.3	0.40	-0.90	
Сальмонеллөз	тоо	168	363	367	4	1.1
	10000 хүнд	1.1	2.2	2.2	0.0	
Улаан эсэргэнэ	тоо	662	366	480	114	31.1
	10000 хүнд	4.2	2.3	2.89	0.59	
Хоолны хордлого	тоо	81	346	606	260	1.8**
	10000 хүнд	0.5	2.1	3.65	1.55	
Ёлом	тоо	57	209	145	-64	-30.6
	10000 хүнд	0.4	1.3	0.87	-0.43	
Бруцеллөз	тоо	6	4	4	0	-
	10000 хүнд	0.04	0.02	0.02	0.00	
Гар, хөл, амны өвчин	тоо	2 318	1 362	871	- 491	-36.0
	10000 хүнд	14.8	8.4	5.25	-3.2	
Тэмбүү	тоо	1 981	2 549	2 051	- 498	-19.5
	10000 хүнд	12.6	15.7	12.4	-3.3	
Гонококкт халдвар	тоо	1 134	1 117	1 209	92	8.2
	10000 хүнд	7.2	6.9	7.3	0.4	
Трихомониаз	тоо	798	773	1 013	240	31.0
	10000 хүнд	5.1	4.8	6.1	1.3	
Сүрьеэ	тоо	976	960	948	- 12	-1.3
	10000 хүнд	6.2	5.9	5.7	-0.2	
ДОХ	тоо	16	18	25	7	1.4
	10000 хүнд	0.1	0.11	0.15	0.0	
Улаанбурхан	тоо	0	3	11 296	11 293	-
	10000 хүнд	0.0	0.0	68.1	68.1	

Ойлголт, тодорхойлолт:

Амьд төрөлт: Жирэмслэлтийн хугацаанаас хамаарахгүйгээр ердийн төрөлтөөр эсвэл мэс ажилбараар ургийг умайнаас гарган авсны дараа нярай амьсгалж байсан, эсвэл амьдын бусад ямар нэгэн шинж тэмдэг, өөрөөр хэлбэл, зүрхний цохилт, хүйний судасны лугшилт, булчингийн тодорхой хөдөлгөөн илэрч байсан зэргийг (хүй эсвэл эхэсийг салгасан эсэхийг харгалзахгүй) хамруулна.

Нярайн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд ногдох): Тухайн жилд 0-28 хоногтой эндсэн хүүдийн тоог амьд төрсөн хүүхдийн тоонд харьцуулж тооцно.

Нялхсын эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд ногдох): Тухайн хугацаанд 1 хүртэлх насандаа эндсэн хүүхдийн тоог амьд төрсөн хүүхдийн тоонд харьцуулж тооцно.

Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд ногдох): Тухайн хугацаанд 5 хүртэлх насандаа эндсэн хүүхдийн тоог амьд төрсөн хүүхдийн тоонд харьцуулж тооцно.

Эхийн эндэгдлийн харьцаа (100000 амьд төрөлтөд ногдох): Тухайн хугацаанд эндсэн эхийн тоог амьд төрсөн хүүхдийн тоонд харьцуулж тооцно.

Эндсэн эх: Жирэмсний хугацаанд болон төрөх үедээ эсвэл төрснөөс хойш 42 хоногийн дотор жирэмслэлтийн байрлал, үргэлжилсэн хугацаанаас үл хамааран жирэмслэлт, төрөлт болон түүнийг удирдахтай холбоо бүхий шалтгаанаар эндсэнийг хамруулна.

ГЭМТ ХЭРЭГ

Нийслэлд 26679 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 3738 (16.3%) хэргээр өссөн байна.

2025 оны эхний 9 сард 26679 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 3738 (16.3%) хэргээр, гэмт хэргийн илрүүлэлт 36.9 хувьтай байгаа нь 0.2 нэгж хувиар тус тус өссөн байна.

Гэмт хэргийн улмаас 4977 хүн гэмтэж осолдон, 450 хүн нас барж, төр ард иргэдэд 466.6 тэрбум төгрөгийн хохирол учруулснаас 135.6 тэрбум (29.1%) төгрөгийг нөхөн төлүүлжээ.

ЗУРАГ 4. БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ, сараар

Бүртгэгдсэн нийт гэмт хэргийн 41.3 хувийг залилан, 16.5 хувийг хулгайн, 16.2 хувийг хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг, 5.1 хувийг хөдөлгөөний аюулгүй байдал ашиглалтын журмын эсрэг, 1.8 хувийг

дээрмийн, 1.2 хувийг бусдыг амиа хорлоход хүргэх, 1.4 хувийг бусдын хөрөнгө ашиглах, 1.2 хувийг хүчин, 0.3 хувийг хүн амь, 15.0 хувийг бусад гэмт хэрэг тус тус эзэлж байна.

ХҮСНЭГТ 5. БҮРТГЭГДСЭН НИЙТ ГЭМТ ХЭРЭГ, жил бүрийн эхний 9 сарын байдлаар

Төрөл	Гэмт хэргийн тоо			Өөрчлөлт	
	2023 I-IX	2024 I-IX	2025 I-IX	Тоо	Хувь
Нийслэлийн дүн	19 491	22 941	26 679	3 738	16.3
Хүний амь	95	78	76	-2	-2.6
Хүчин	200	275	316	41	14.9
Дээрэм	301	389	484	95	24.4
Хулгай	3 400	5 076	4 404	-672	-13.2
Залилан	8 331	8 369	11 008	2 639	31.5
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	3 989	4 088	4 313	225	5.5
Хөдөлгөөний аюулгүй байдал ашиглалтын журам зөрчих	447	896	1 374	478	1.5**
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	164	297	327	30	10.1
Бусдын хөрөнгө ашиглах	344	448	376	-72	-16.1
Бусад гэмт хэрэг	2 220	3 025	4 001	976	32.3

2025 оны эхний 9 сард 6652 хүн эрүүлжүүлэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 3553 (2.1 дахин их) хүнээр өссөн байна.

ХҮСНЭГТ 6. БҮРТГЭГДСЭН НИЙТ ГЭМТ ХЭРЭГ, дүүргээр

Дүүрэг	Бүртгэгдсэн нийт гэмт хэрэг			Өөрчлөлт	
	2023 I-IX	2024 I-IX	2025 I-IX	Тоо	Хувь
Нийслэлийн дүн	19 491	22 941	26 679	3 738	16.3
Багануур	154	226	281	55	24.3
Багахангай	15	14	25	11	78.6
Баянгол	3 415	3 640	4 273	633	17.4
Баянзүрх	4 494	6 692	6 890	198	3.0
Налайх	261	257	222	-35	-13.6
Сонгинохайрхан	2 782	2 824	3 512	688	24.4
Сүхбаатар	3 327	3 389	3 846	457	13.5
Хан-Уул	2 895	3 521	4 492	971	27.6
Чингэлтэй	2 148	2 378	3 138	760	32.0

2025 оны эхний 9 сард бүртгэгдсэн нийт гэмт хэргийн 23996 (89.9%) нь хөнгөн хэрэг, 2683 (10.1%) нь хүнд хэрэг байна.

ХҮСНЭГТ 7. ГЭМТ ХЭРЭГ БҮРТГЭГДЭХ ҮЕД СЭЖИГТНЭЭР ТООЦВОЛ ЗОХИХ ЭТГЭЭД НЬ ТОГТООГДООГҮЙ ХЭРГИЙН ТОО, 2025 оны эхний 9 сард

Дүүрэг	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийн тоо	Үүнээс:	Гэмт хэргийн илрүүлэлтийн хувь
		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг	
Нийслэлийн дүн	26 104	9 629	36.9
Багануур	259	157	60.6
Багахангай	11	11	100.0
Баянгол	4 231	1 448	34.2
Баянзүрх	6 744	2 191	32.5
Налайх	209	143	68.4
Сонгинохайрхан	3 408	1 722	50.5
Сүхбаатар	3 783	1 192	31.5
Хан-Уул	4 395	1 238	28.2
Чингэлтэй	3 064	1 527	49.8

ЗУРАГ 5. ГЭМТ ХЭРГИЙН ИЛРҮҮЛЭЛТИЙН ХУВЬ, 2025 оны эхний 9 сард

Гэмт хэрэгт холбогдсон сэжигтэн, яллагдагчийн тоо 2025 оны эхний 9 сард 10611 болж, өмнөх оны мөн үеэс 1078 (11.3%) хүнээр өссөн байна.

Нийт хэрэгт холбогдсон сэжигтэн, яллагдагчийн 1850 (17.4%) нь согтуугаар, 914 (8.6%) нь бүлэглэн үйлдсэн гэмт хэрэг байна. Сэжигтэн, яллагдагчийн 542 (5.1%) нь хүүхэд, 1359 (12.8%) нь эмэгтэйчүүд байна.

ХҮСНЭГТ 8. БҮРТГЭГДСЭН ХУЛГАЙН ГЭМТ ХЭРЭГ, дүүргээр

Дүүрэг	Хулгайн гэмт хэргийн тоо, бүгд			Үүнээс: Хувийн өмчийн хулгайн гэмт хэргийн тоо		
	2023 I-X	2024 I-X	2025 I-X	2023 I-X	2024 I-X	2025 I-X
Нийслэлийн дүн	3 400	5 076	4 404	2 997	3 579	3 118
Багануур	24	35	42	22	29	27
Багахангай	-	3	5	-	3	5
Баянгол	517	722	666	451	492	461
Баянзүрх	744	1 738	1 190	622	1 264	910
Налайх	43	29	25	43	26	24
Сонгинохайрхан	673	627	578	624	395	383
Сүхбаатар	617	699	624	533	463	410
Хан-Уул	418	779	867	386	617	645
Чингэлтэй	364	444	407	316	290	255

Ойлголт, тодорхойлолт:

Гэмт хэрэг: Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн тусгай ангид заасан нийгэмд аюултай гэм буруутай үйлдэл, эс үйлдэхүйг ойлгоно.

16, түүнээс дээш насны 10000 хүнд ногдох бүртгэгдсэн гэмт хэрэг: Тухайн хугацаанд бүртгэгдсэн нийт гэмт хэргийн тоог 16, түүнээс дээш насны хүн амын жилийн дундаж тоонд харьцуулж, 10000- аар үржүүлж тооцно.

Хохирогч: Монгол Улсын “Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай” хуульд заасны дагуу гэмт хэргийн улмаас амь нас, эрүүл мэнд, бусад эрх, эрх чөлөө, эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн бус хохирол хүлээсэн хүн, хуулийн этгээдийг ойлгоно.

Гэмт хэргийн хохирол: Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн тусгай ангид заасан гэмт хэргийн улмаас хүний амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгө, бусад эрх, эрх чөлөө, нийтийн болон үндэсний ашиг сонирхол, аюулгүй байдалд шууд учирсан үр дагаврыг гэмт хэргийн хохиролд тооцно.

Яллагдагч: Монгол Улсын “Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай” хуульд заасны дагуу эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татах тогтоолтой танилцсан сэжигтнийг ойлгоно.

НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСӨВ

Нийслэлийн төсвийн нийт орлого 2669.8 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөснөөс 315.7 тэрбум төгрөгөөр дутуу бүрджээ.

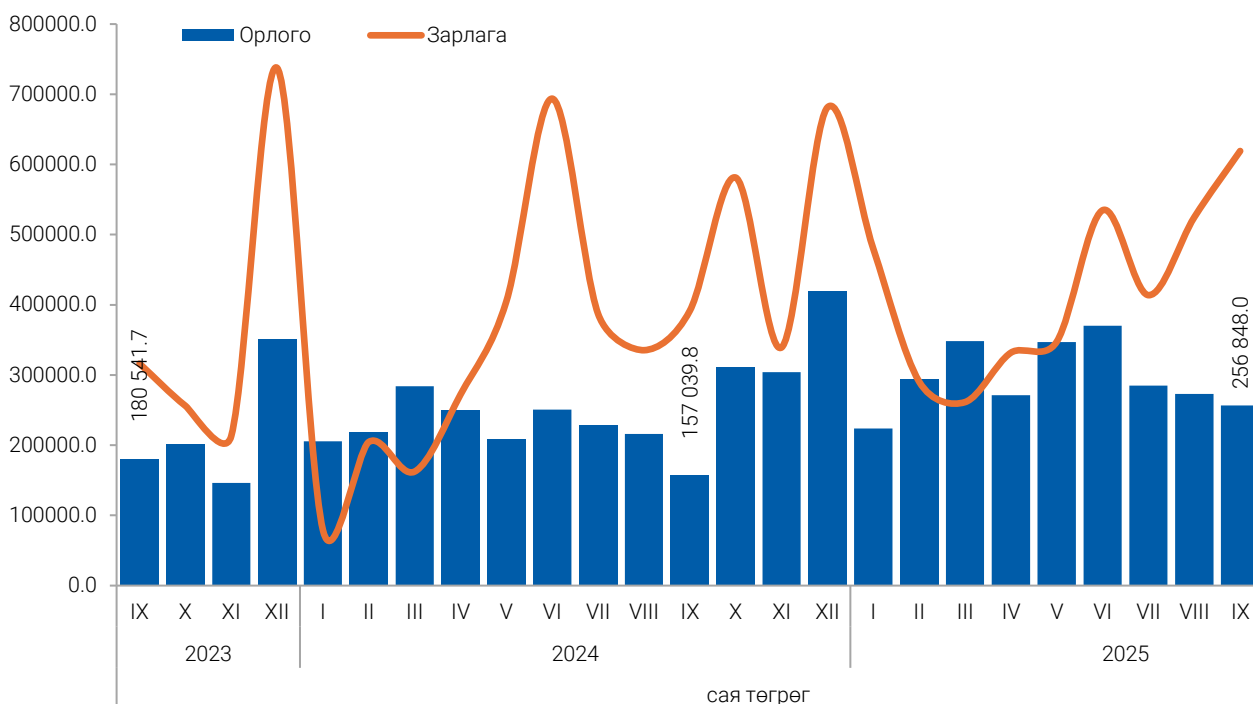
Нийслэлийн төсвийн нийт орлого 2025 оны эхний 9 дүгээр сарын урьдчилсан гүйцэтгэлээр 2669.8 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөснөөс 315.7 (10.6%) тэрбум төгрөгөөр дутуу бүрджээ. Төсвийн нийт орлогын 2336.2 (87.5%) тэрбум төгрөгийг татварын орлого (орлогын албан татвар, хөрөнгийн албан татвар, бусад татвар, төлбөр, хураамж), 333.5 (12.5%) тэрбум төгрөгийг татварын бус орлого тус тус эзэлж байна. 2025 оны эхний 9 дүгээр сарын байдлаар нийслэлийн татварын орлого 2336.3 тэрбум

төгрөг болж, төлөвлөснөөс 262.4 (10.1%) тэрбум төгрөгөөр, татварын бус орлого 333.5 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөснөөс 53.3 (13.8%) тэрбум төгрөгөөр тус тус дутуу бүрдсэн байна.

Орлогын албан татвар 225.9 (10.4%) тэрбум төгрөг, хөрөнгийн албан татвар 8.4 (4.4%) тэрбум төгрөгөөр, бусад татвар, төлбөр, хураамж 28.1 (12.4%) тэрбум төгрөгөөр тус тус дутуу биелсэн байна.

ЗУРАГ 6.

НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА

ХҮСНЭГТ 9.

НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, 2025 оны эхний 9 дүгээр сарын байдлаар, дүүргээр

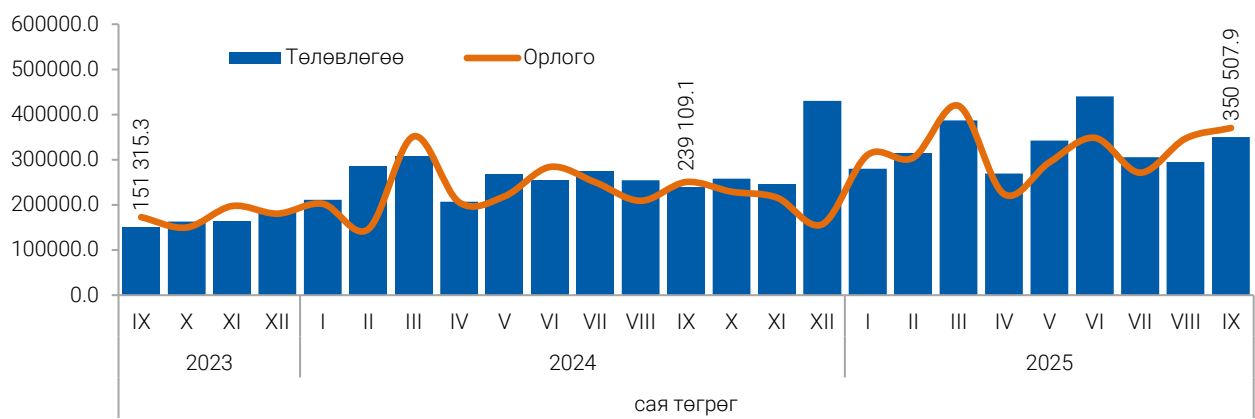
Дүүрэг	Төсвийн орлого			Үүнээс					
				Татварын орлого			Татварын бус орлого		
	Төлөвлөсөн	Гүйцэтгэл	Хувь	Төлөвлөсөн	Гүйцэтгэл	Хувь	Төлөвлөсөн	Гүйцэтгэл	Хувь
сая төгрөг									
Нийслэлийн дүн	2 985 502.2	2 669 767.8	- 10.6	2 598 687.0	2 336 273.3	- 10.1	386 815.2	333 494.5	- 13.8
Багануур	18 771.4	18 201.5	- 3.0	15 258.6	14 972.6	- 1.9	3 512.8	3 228.9	- 8.1
Багахангай	1 798.1	2 360.0	31.2	1 477.4	1 666.0	12.8	320.7	694.0	2.1**
Баянгол	256 653.4	206 958.2	- 19.4	251 663.5	202 729.4	- 19.4	4 989.9	4 228.8	- 15.3
Баянзүрх	261 314.3	242 681.6	- 7.1	258 351.6	239 760.8	- 7.2	2 962.7	2 920.8	- 1.4
Налайх	20 114.1	20 077.2	- 0.2	17 523.0	18 158.0	3.6	2 591.1	1 919.2	- 25.9
Сонгинохайрхан	140 284.1	112 639.8	- 19.7	137 642.0	110 779.8	- 19.5	2 642.1	1 860.0	- 29.6
Сүхбаатар	489 361.6	434 819.1	- 11.1	486 692.4	432 039.2	- 11.2	2 669.2	2 779.9	4.1
Хан-Уул	450 087.1	367 918.2	- 18.3	446 394.3	361 971.6	- 18.9	3 692.8	5 946.6	61.0
Чингэлтэй	221 756.2	195 103.6	- 12.0	216 570.0	193 134.4	- 10.8	5 186.2	1 969.2	- 62.0
Хотын шууд	1 125 361.9	1 069 008.6	- 5.0	767 114.2	761 061.5	- 0.8	358 247.7	307 947.1	- 14.0

ХҮСНЭГТ 10.

НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО

Үзүүлэлт	Төлөвлөсөн	Гүйцэтгэл	Өөрчлөлт	
	сая төгрөг		Дүн	Хувь
Нийт орлого	2 985 502.2	2 669 768.1	-315 734.2	- 10.6
Татварын орлого	2 598 687.0	2 336 273.5	-262 413.6	- 10.1
Орлогын албан татвар	2182 393.2	1956 454.4	-225 938.8	- 10.4
Хувь хүний орлогын албан татвар	1598 527.1	1372 534.4	-225 992.7	- 14.1
Цалин хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын	1195 595.0	975 443.4	-220 151.6	- 18.4
Үйл ажиллагааны орлогын	47 181.3	40 036.3	-7 145.0	- 15.1
Хөрөнгийн орлого	119 859.4	121 128.3	1 268.9	1.1
Хөрөнгө борлуулсны орлогын	87 363.8	82 503.4	-4 860.4	- 5.6
Шууд бус орлого	148 527.6	153 423.0	4 895.4	3.3
Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-52 799.3	-52 467.0	332.3	- 0.6
Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	636 665.4	636 387.0	- 278.4	0.0
Хөрөнгийн албан татвар	188 908.8	180 537.6	-8 371.2	- 4.4
Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	81 864.3	77 581.8	-4 282.5	- 5.2
Бууны албан татвар	371.4	247.0	- 124.4	- 33.5
Авто тээврийн ба өөрөө явагч хэрэгслийн	106 534.8	102 585.6	-3 949.2	- 3.7
Малд ногдуулах албан татвар	138.3	123.2	- 15.1	- 10.9
Бусад татвар, төлбөр, хураамж	227 385.0	199 281.5	-28 103.6	- 12.4
Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	77 067.0	65 818.4	-11 248.6	- 14.6
Газрын төлбөр	123 023.5	104 963.6	-18 059.9	- 14.7
Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	3 486.9	2 845.6	- 641.3	- 18.4
Бусад татвар	23 807.6	25 653.9	1 846.3	7.8
Татварын бус орлого	386 815.2	333 494.6	-53 320.6	- 13.8
Нийтлэг татварын бус орлого	364 815.2	331 354.0	-33 461.2	- 9.2
Хувьцааны ногдол ашиг	1 150.4	946.7	- 203.7	- 17.7
Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	30 596.2	50 048.8	19 452.6	63.6
Торгуулийн орлого	115 782.7	88 812.9	-26 969.8	- 23.3
Түрээсийн орлого	2 240.0	923.8	-1 316.2	- 58.8
Хүүгийн орлого	105 062.2	102 644.2	-2 418.0	- 2.3
Бусад орлого	109 983.7	87 977.6	-22 006.1	- 20.0
Өмч хувьчлал	22 000.0	2 140.6	-19 859.4	- 90.3

ЗУРАГ 7. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО

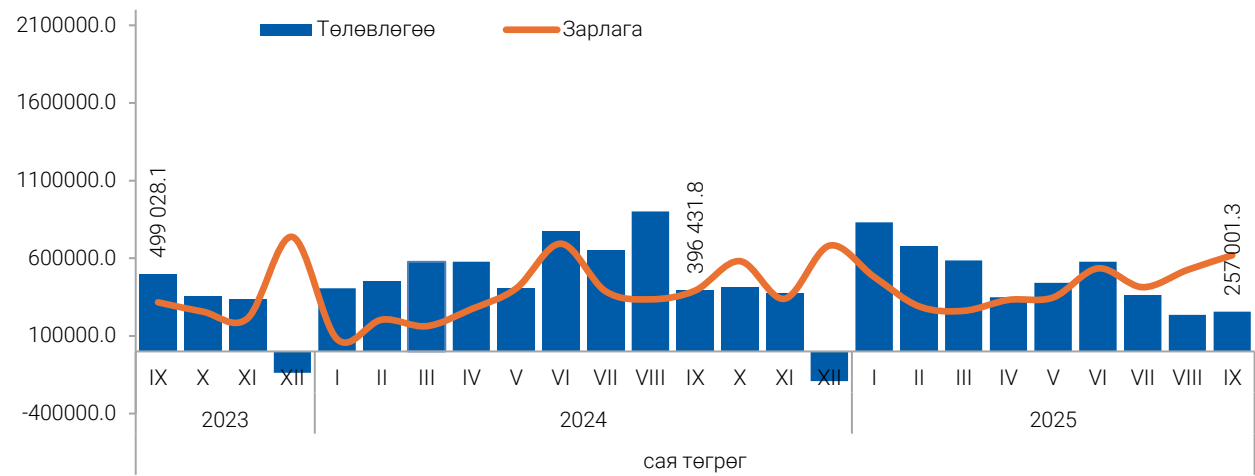
ХҮСНЭГТ 11. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ЗАРЛАГА, 2025 оны эхний 9 дүгээр сарын байдлаар

Үзүүлэлт	Зарлага		Өөрчлөлт	
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Дүн	Хувь
	сая төгрөг			
Нийслэлийн дүн	4 319 469.9	3 803 718.5	- 515 751.4	- 11.9
Багануур	33 937.3	24 522.3	- 9 415.0	- 27.7
Багахангай	11 969.9	10 645.2	- 1 324.7	- 11.1
Баянгол	263 057.4	222 690.0	- 40 367.4	- 15.3
Баянзүрх	255 397.4	224 342.4	- 31 055.0	- 12.2
Налайх	30 027.9	24 729.2	- 5 298.7	- 17.6
Сонгинохайрхан	161 034.8	123 575.1	- 37 459.7	- 23.3
Сүхбаатар	540 100.7	422 531.9	- 117 568.8	- 21.8
Хан-Уул	446 233.8	356 141.6	- 90 092.2	- 20.2
Чингэлтэй	239 964.9	189 858.1	- 50 106.8	- 20.9
Хотын шууд	2 337 745.8	2 204 682.7	- 133 063.1	- 5.7

2025 оны эхний 9 дүгээр сарын байдлаар нийслэлийн төсвөөс нийслэл, дүүргийн байгууллагуудын төлөвлөсөн үйл ажиллагааны зардлын 3803.7 (88.1%) тэрбум төгрөгийг

санхүүжүүлжээ. Өөрөөр хэлбэл нийслэл, дүүргийн байгууллагууд батлагдсан төсвийнхөө 515.8 (11.9%) тэрбум төгрөгийг зарцуулаагүй байна.

ЗУРАГ 8. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ЗАРЛАГА

Ойлголт, тодорхойлолт:

Татварын орлого: Орлогын албан татвар, нийгмийн даатгалын орлого, хөрөнгийн албан татвар, нэмэгдэл өртгийн албан татвар, онцгой албан татвар, тусгай зориулалтын орлого, гадаад үйл ажиллагааны орлого, бусад татвар, төлбөр, хураамжаас бүрдэнэ.

Татварын бус орлого: Нийтлэг татварын бус орлого, хөрөнгийн орлого, тусламжийн орлого, улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлгээс бүрдэнэ.

Төсвийн орлого: Ирээдүйн өв сан, тогтворжуулалтын сан болон тэнцвэржүүлсэн орлогоос бүрдэнэ.

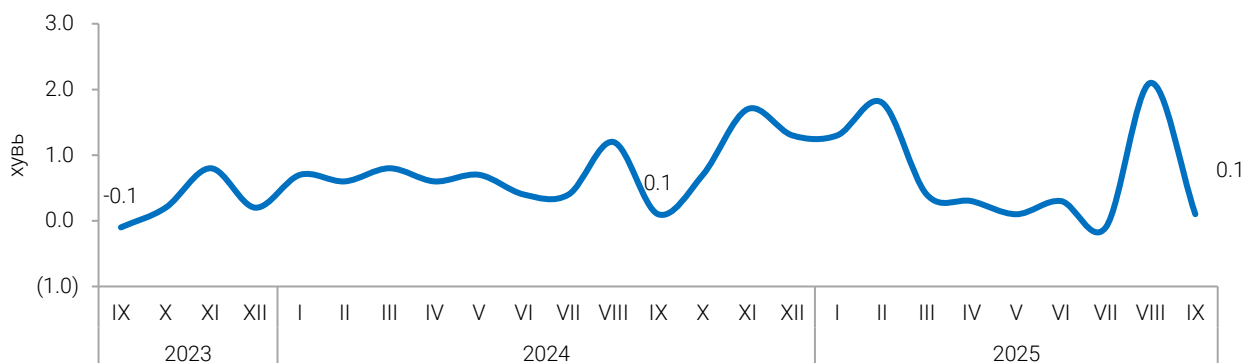

ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНЭ

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнийн индекс өмнөх оны мөн үеэс 9.9 хувиар өслөө.

Хэрэглээний бараа үйлчилгээний үнэ 2025 оны 9 дүгээр сард нийслэлийн хэмжээнд өмнөх оны мөн үеэс 9.9 хувиар, өмнөх сараас 0.1 хувиар өссөн байна.

ЗУРАГ 9. ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН ИНДЕКС

Хэрэглээний үнийн индекс 2025 оны 9 дүгээр сарыг өмнөх оны жилийн эцэстэй харьцуулахад 6.2 хувиар өсөхөд Хүнсний бараа, согтууруулах бус ундаа бүлгийн үнэ 9.1 хувь, согтууруулах ундаа, тамхи мансууруулах бодис бүлгийн үнэ 5.6 хувь, хувцас бөс бараа гутал бүлгийн үнэ 3.7 хувь, орон сууц, ус, цахилгаан, хийн болон бусад түлш бүлгийн үнэ 5.4 хувь, гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн бараа бүлгийн үнэ 7.3 хувь, тээвэр бүлгийн үнэ 1.0 хувь, эм тариа, эмнэлгийн

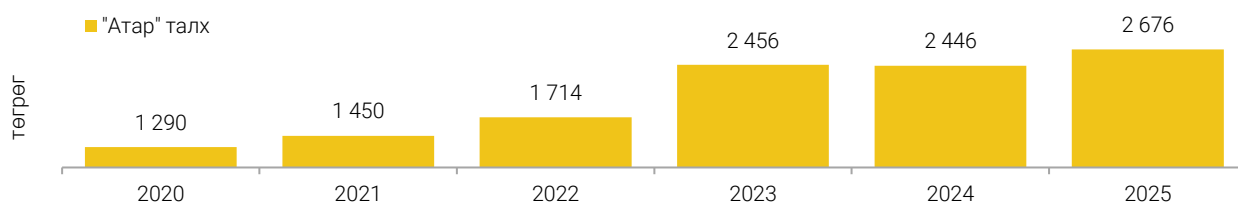
үйлчилгээний бүлгийн үнэ 5.8 хувь, боловсролын үйлчилгээний үнэ 13.6 хувь, холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээ бүлгийн үнэ 2.4 хувь, амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээ бүлгийн үнэ 5.0 хувь, зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээ бүлгийн үнэ 8.7 хувиар, даатгал санхүүгийн үйлчилгээ бүлгийн үнэ 6.1 хувиар, бусад бараа үйлчилгээний бүлгийн үнэ 7.3 хувиар өссөн нь тус тус нөлөөлсөн байна.

ХҮСНЭГТ 12. ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН ИНДЕКС, барааны бүлгээр

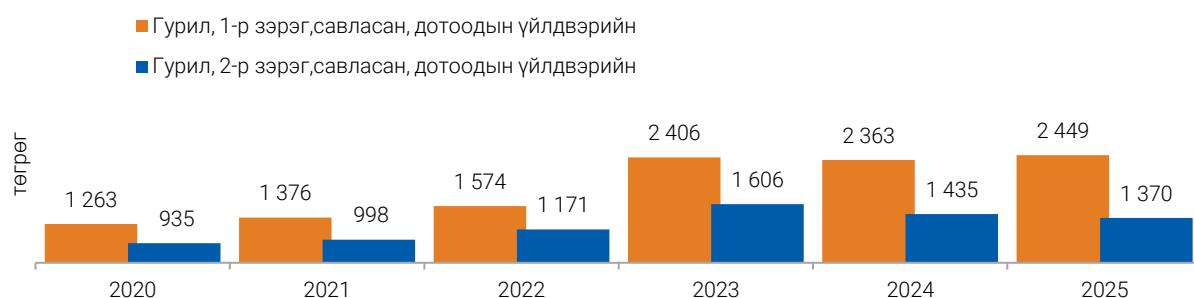
Бараа үйлчилгээний бүлгийн нэр	2024-IX 2023-IX	2025-IX 2024-IX	2025-IX 2024-XII	2025-IX 2025-VIII
	хувь			
Ерөнхий индекс	6.5	9.9	6.2	0.1
Хүнсний бараа, согтууруулах бус ундаа	6.9	11.2	9.1	-0.5
Согтууруулах ундаа, тамхи, мансууруулах бодис	4.0	7.4	5.6	0.6
Хувцас, бөс бараа, гутал	9.4	8.1	3.7	0.7
Орон сууц, ус, цахилгаан, хийн болон бусад түлш	8.1	23.4	5.4	-0.1
Гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн бараа	9.5	7.9	7.3	2.8
Эм тариа, эмнэлгийн үйлчилгээ	4.4	7.6	5.8	0.7
Тээвэр	-0.4	4.8	1.0	-0.6
Холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээ	2.2	2.4	2.4	1.2
Амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээ	4.9	5.4	5.0	0.0
Боловсролын үйлчилгээ	19.7	13.6	13.6	0.0
Зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээ	7.5	9.6	8.7	0.0
Даатгал, санхүүгийн үйлчилгээ	2.3	6.1	6.1	0.0
Бусад бараа, үйлчилгээ	10.4	7.7	7.3	0.6

2025 оны 9 дүгээр сард үнийн ажиглалт хийхээр хэрэглээний сагсанд сонгогдсон 418 төрлийн бараа, үйлчилгээний үнийг өмнөх сартай харьцуулахад 150 (35.9%) бараа үйлчилгээний үнэ өсөж, 57 (13.6%) бараа үйлчилгээний үнэ буурч, 211 (50.5%) бараа үйлчилгээний үнэ тогтвортой байв.

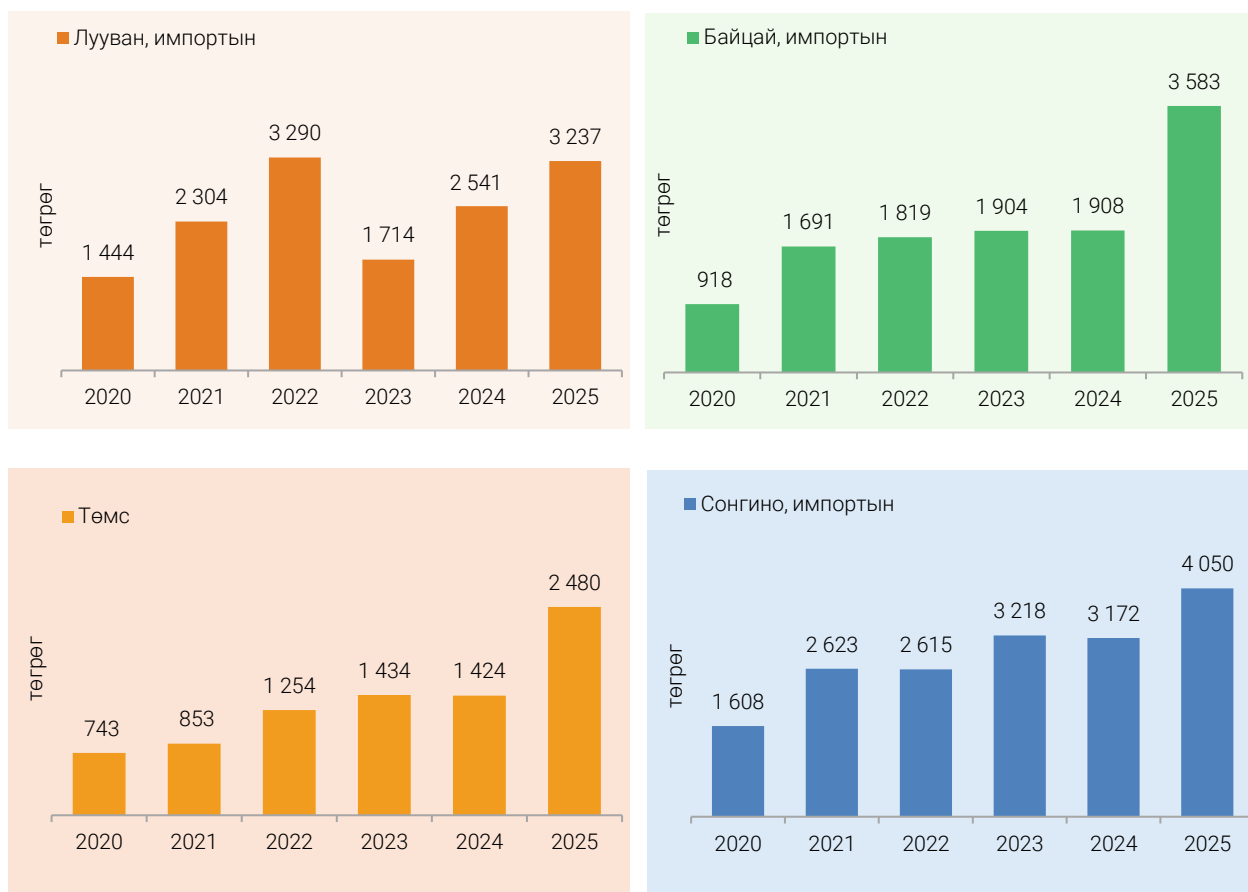
ЗУРАГ 10. НЭГ ШИРХЭГ ТАЛХНЫ ДУНДАЖ ҮНЭ, жил бүрийн 9 дүгээр сард

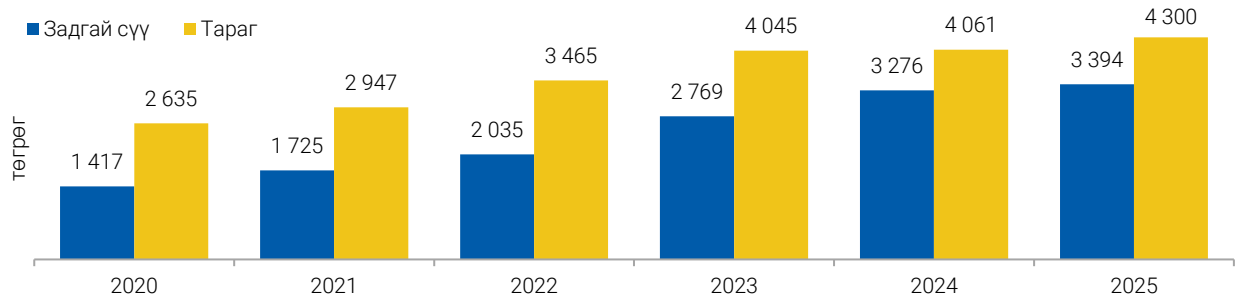
ЗУРАГ 11. НЭГ КИЛОГРАММ САВЛАСАН ГУРИЛЫН ДУНДАЖ ҮНЭ, жил бүрийн 9 дүгээр сард

ЗУРАГ 12. НЭГ КИЛОГРАММ ХҮНСНИЙ НОГООНЫ ДУНДАЖ ҮНЭ, жил бүрийн 9 дүгээр сард

ЗУРАГ 13. НЭГ ЛИТР ТАРАГ, СҮҮНИЙ ДУНДАЖ ҮНЭ, жил бүрийн 9 дүгээр сард

ХҮСНЭГТ 13. НЭГ КИЛОГРАММ МАХНЫ ЖИЖИГЛЭН ХУДАЛДАХ ДОЛОО ХОНОГИЙН ДУНДАЖ ҮНЭ, сараар

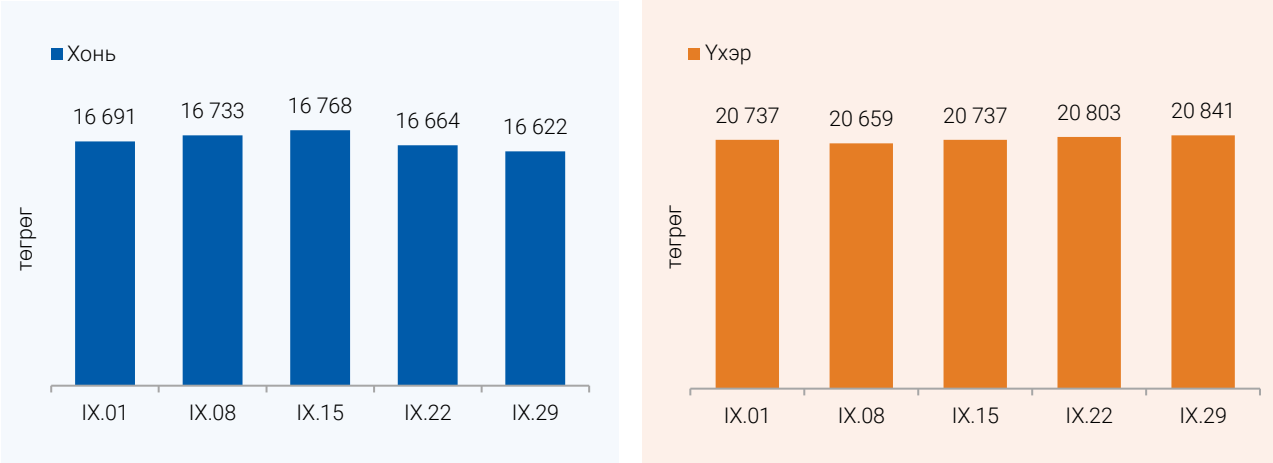
Үхрийн ястай мах												
Он	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
төгрөг												
2020	10 524	11 412	11 660	11 735	11 939	12 640	12 758	11 751	11 237	10 684	11 074	11 208
2021	11 614	12 606	12 666	13 853	13 956	14 768	14 793	13 700	13 420	13 277	13 342	13 493
2022	14 059	13 999	14 255	14 532	15 144	15 387	15 119	14 236	13 730	13 562	13 226	13 395
2023	13 610	14 416	15 072	16 747	18 476	20 100	19 040	16 436	16 277	15 688	15 542	15 842
2024	16 436	17 149	17 624	18 126	19 531	18 895	18 533	17 735	18 137	17 864	17 783	18 261
2025	19 073	19 637	19 932	20 064	20 280	21 285	21 524	20 793	20 755			

Хонины ястай мах												
Он	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
төгрөг												
2020	8 590	9 593	9 763	9 836	10 125	10 385	10 648	9 864	9 169	8 551	8 632	8 579
2021	9 034	10 459	10 692	12 318	12 389	12 696	12 440	11 380	10 974	11 006	10 773	10 846
2022	11 530	11 939	12 585	12 620	12 705	12 803	12 358	11 526	11 022	10 238	9 806	9 918
2023	10 545	11 721	12 820	14 062	15 369	16 597	15 288	13 237	12 702	12 006	11 834	12 078
2024	12 923	13 776	13 917	14 628	16 054	16 355	15 294	14 745	14 510	14 245	14 088	14 697
2025	15 560	16 495	17 177	17 458	17 270	17 088	17 005	16 830	16 696			

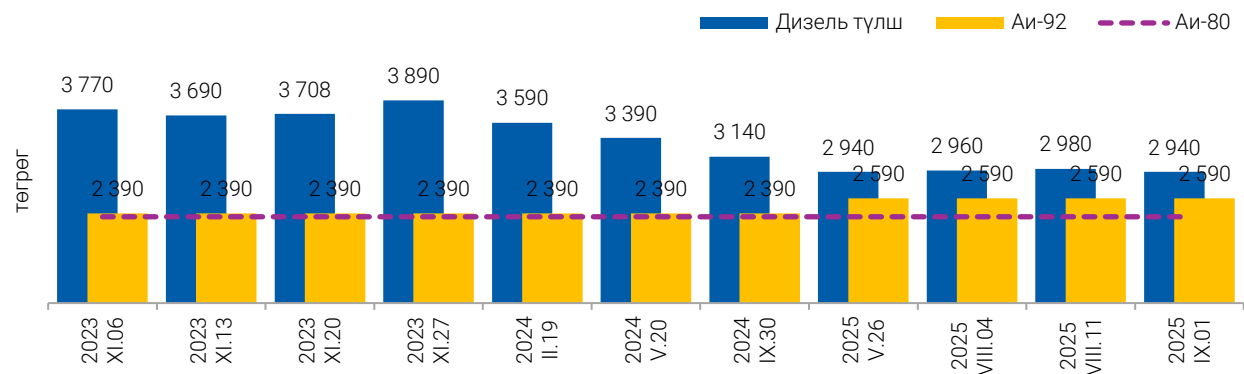
2025 оны 9 дүгээр сард хүнсний зах, супермаркет, бөөний төвүүдэд жижиглэн худалдаалагдаж буй үхрийн ястай махны үнэ

өмнөх сартай харьцуулахад 0.2 хувиар буурч, хонины ястай махны үнэ 0.8 хувиар өссөн байна.

ЗУРАГ 14. НЭГ КГ ХОНЬ, ҮХРИЙН МАХНЫ ДУНДАЖ ҮНЭ, 9 дүгээр сард

ЗУРАГ 15. НЭГ ЛИТР ШАТАХУУНЫ ҮНЭ, өөрчлөлт орсон өдрөөр

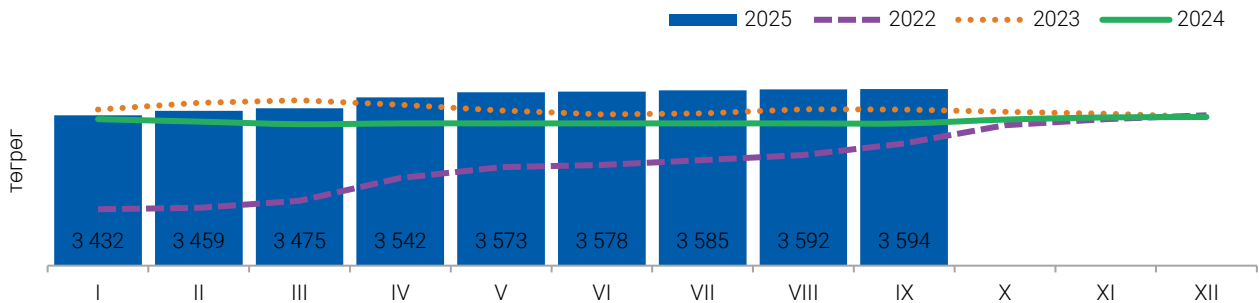
ХҮСНЭГТ 14. ТҮЛШНИЙ ҮНЭ, байршлаар

Байршил	2023.VIII.28			2024.IX.30			2025.IX.29		
	Түлшний мод шуудай (6-7 кг)		Сайж-руулсан түлш 25 кг	Түлшний мод шуудай (6-7 кг)		Сайж-руулсан түлш 25 кг	Түлшний мод шуудай (6-7 кг)		Сайж-руулсан түлш 25 кг
	Хар мод	Нарс мод		Нарс мод	Хар мод		Хар мод	Нарс мод	
	төгрөг								
Чингэлтэй	6 500	6 000	3 750	7 000	7 500	3 750	7 500	7 000	3 750
Сүхбаатар	7 000	6 000	3 750	7 000	7 500	3 750	7 500	7 000	3 750
Цайз зах	6 500	6 000	3 750	7 500	8 500	3 750	8 000	7 000	3 750
Хангай зах	6 000	5 500	3 750	7 000	7 000	3 750	7 000	7 000	3 750
Дундаж үнэ	6 500	5 875	3 750	7 125	7 625	3 750	7 500	7 000	3 750

ХҮСНЭГТ 15. ШАТАХУУНЫ ҮНЭ, төрлөөр

ШТС	2024.IX.30					2025.IX.29				
	Аи 95	Аи 80	Аи 92	Дизель түлш	Газ	Аи 95	Аи 80	Аи 92	Дизель түлш	Газ
	төгрөг									
Жаст Ойл	-	-	2 390	3 140	-	-	-	2 590	2 940	-
Петровис	3 910	2 370	2 390	3 140	-	3 610	2 370	2 590	2 940	-
Магнай трейд	3 910	-	2 390	3 140	-	3 510	-	2 590	2 940	-
Сод монгол	3 910	2 315	2 390	3 140	-	3 610	2 315	2 590	2 940	-
Шунхлай	3 910	2 350	2 390	3 140	-	3 610	2 350	2 590	2 940	-
Юнигаз	-	-	-	-	1 790	-	-	-	-	1 950
Дундаж үнэ	3 910	2 345	2 390	3 140	1 790	3 585	2 345	2 590	2 940	1 950

ЗУРАГ 16. АМ.ДОЛЛАРЫН ХАНШИЙН САРЫН ДУНДАЖ ХӨДӨЛГӨӨН²

² Эх үүсвэр: Монголбанкны статистикийн мэдээлэл

Ойлголт, тодорхойлолт:

Хэрэглээний сагс: Үнийн индекс тооцох зорилгоор бүрдүүлсэн дундаж өрхийн хэрэглээг төлөөлөх чадвартай, хүн амын өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний нэр төрлийн жагсаалтыг ойлгоно.

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний жин: Өрхийн худалдаж авсан бараа, үйлчилгээний нийт зардалд тухайн бараа, үйлчилгээний зардлын эзлэх хувь.

Хэрэглээний үнийн индекс (ХҮИ):

Хэрэглэгчдийн худалдаж авсан бараа, үйлчилгээний нэр төрөл, чанар өөрчлөлтгүй тогтвортой байхад үнэ дунджаар хэрхэн өөрчлөгдөж буйг хэмжих үзүүлэлт бөгөөд нийт өрхөөр тооцсон үнийн өөрчлөлтийг харуулна.

Тооцох аргачлал:

ХҮИ-ийг хэрэглээний сагс, хэрэглээний жин гэсэн хоёр үзүүлэлтийг ашиглан, хувиргасан үнийн Ласпейресийн индексийн томъёогоор тооцно. Үүнд: ХҮИ-ийн сагсны төлөөлөх чадварыг нэмэгдүүлэх, үнэн зөв байдлыг хангах үүднээс хэрэглээний сагс, жинг 5 жилд нэг удаа шинэчилдэг.

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний сагсыг Улаанбаатар хотод 344 бараа, үйлчилгээ (аймагт 238 бараа, үйлчилгээ)-ээр бүрдүүлж, Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгааны 2015 оны үр дүнгээр жинг тооцон, 2015 оны шинэчилсэн суурьтайгаар 2017 оны 4 дүгээр сараас эхлэн тархааж байна. ХҮИ-ийг тооцохдоо бараа, үйлчилгээний геометр дундаж үнийг

$$I_{ct}^L = \sum \left(\frac{P_{it}}{P_{it-1}} \right) \left(\frac{P_{it-1}}{P_{it-2}} \right) \dots \left(\frac{P_{i2}}{P_{i1}} \right) \left(\frac{P_{i1}}{P_{i0}} \right) \frac{P_{i0} Q_{i0}}{\sum P_{i0} Q_{i0}}$$

ашигласан.

I_{ct}^L – t тайлант үеийн Ласпейресийн үнийн индекс

t – Тайлант үе

0 – суурь үе

P_t^i – i барааны тайлант үеийн үнэ

P_0^i – i барааны тайлант үеийн үнэ

q_0^i – i барааны тайлант үеийн үнэ

МАЛ АЖ АХУЙ

Нийслэлийн хэмжээнд 2025 оны эхний 9 сарын байдлаар 1259 толгой том мал хорогдсон байна.

2025 оны эхний 9 сарын байдлаар 1259 толгой том мал зүй бусаар хорогдож, том малын зүй бус хорогдлын 498 (39.6%) нь хээлтэгч мал

байна. Хорогдсон нийт малын 23.1 хувийг адуу, 23.9 хувийг үхэр, 23.8 хувийг хонь, 29.2 хувийг ямаа эзэлжээ.

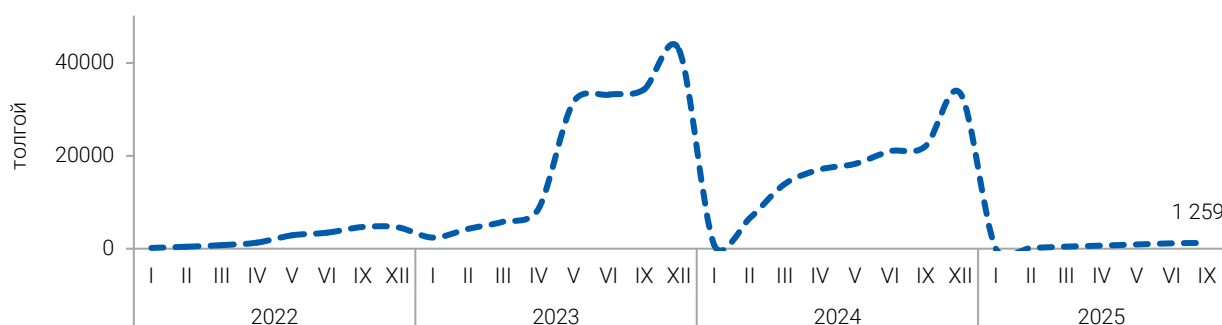
ХҮСНЭГТ 16.

ТОМ МАЛЫН ЗҮЙ БУС ХОРОГДОЛ, жил бүрийн эхний 9 сарын байдлаар, дүүргээр

Дүүрэг	2024 I-IX		2025 I-IX		Өөрчлөлт	
	Хорогдсон мал	Хээлтэгч	Хорогдсон мал	Хээлтэгч	Дүн	хувь
	толгой					
Бүгд	22 043	8 725	1 259	498	-20 784	-94.3
Багануур	7 389	2 702	270	79	-7 119	-96.3
Багахангай	1 488	511	134	11	-1 354	-91.0
Баянзүрх	1 991	1 256	243	90	-1 748	-87.8
Налайх	3 142	1 277	121	49	-3 021	-96.1
Сонгинохайрхан	3 498	1 139	283	196	-3 215	-91.9
Хан-Уул	4 535	1 840	208	73	-4 327	-95.4

ЗУРАГ 17.

ТОМ МАЛЫН ЗҮЙ БУС ХОРОГДЛЫН МЭДЭЭ, сараар

Ойлголт, тодорхойлолт:

Том малын зүй бус хорогдол: Гэнэтийн аюулаар буюу байгалийн аюулт үзэгдэл, өвчнөөр хорогдсон (халдвартай, халдваргүй) зэрлэг амьтанд идүүлсэн, бариулсан ба бусад шалтгаанаар хорогдсон төл малаас бусад малыг оруулна.

Бэлэн хээлтэгч: Малын төрөл бүр дэх нас гүйцсэн эм малыг хамруулна.

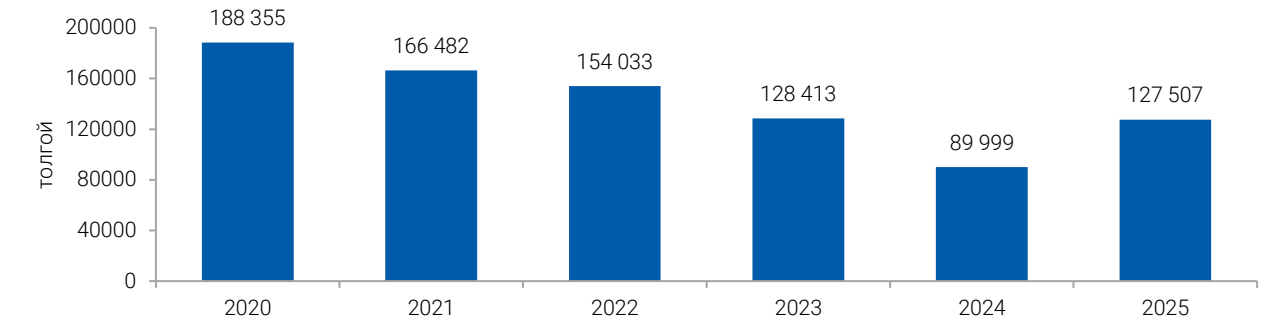
Оны эхний малд том малын зүй бус хорогдлын эзлэх хувь: Зүй бусаар хорогдсон том малын тоог оны эхний малын тоонд харьцуулан 100-гаар үржүүлж тооцно.

МАЛ ТӨЛЛӨЛТ, БОЙЖИЛТ:

Нийслэлийн хэмжээнд төл бойжилт 98.8 хувьтай байна.

Нийслэлийн хэмжээнд 2024 оны эцэст тоологдсон төллөх насны нийт 206465 толгой хээлтэгч малын 129089 (62.5%) нь 2025 оны эхний 9 сарын байдлаар төллөсөн байна. Нийт 129089 төл гарсны 1582 төл мал хорогдож, 127507 төл бойжиж, төл бойжилт 98.8 хувьтай байна.

ЗУРАГ 18. БОЙЖУУЛСАН ТӨЛИЙН ТОО, ЖИЛ БҮРИЙН ЭХНИЙ 9 САРЫН БАЙДЛААР

Мал төллөлтийн мэдээг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад төллөсөн хээлтэгч 34854 (36.9%) толгойгоор, бойжсон төл 37508 (41.7%) толгойгоор тус тус өссөн байна. Бойжуулсан нийт төлийн 11.6 хувийг унага, 20.8 хувийг тугал, 39.1 хувийг хурга, 28.5 хувийг ишиг эзэлжээ.

ХҮСНЭГТ 17. МАЛ ТӨЛЛӨЛТ, ЭХ МАЛЫН ТӨРЛӨӨР, ЖИЛИЙН БҮРИЙН ЭХНИЙ 9 САРЫН БАЙДЛААР

Эх малын төрөл	Оны эхний хээлтэгч		Хорогдсон хээлтэгч		Төллөсөн хээлтэгч	
	2024	2025	2024 I-IX	2025 I-IX	2024 I-IX	2025 I-IX
	толгой					
Бүгд	208 427	206 465	8 725	498	94 235	129 089
Гүү	29 458	35 901	762	101	9 211	15 033
Үнээ	43 729	46 801	951	120	17 059	26 855
Ингэ	14	32	-	-	4	13
Эм хонь	79 918	71 300	3 784	127	39 868	50 321
Эм ямаа	55 308	52 431	3 228	150	28 093	36 867

Эм хонины 50321 толгой буюу 70.6 хувь, эм ямааны 36867 толгой буюу 70.3 хувь, үнээний 26855 толгой буюу 57.4 хувь, гүүний 15033 толгой буюу 41.9 хувь, ингэний 13 толгой буюу 40.6 хувь нь тус тус төллөсөн байна.

ХҮСНЭГТ 18. ТӨЛ БОЙЖИЛТ, ДҮҮРГЭЭР, ЭХНИЙ 9 САРЫН БАЙДЛААР

Дүүрэг	Төллөсөн хээлтэгч	Гарсан төл	Хорогдсон төл	Бойжсон төл	Төл Бойжилт
	толгой				
Дүн	129 089	129 089	1 582	127 507	98.8
Багануур	62 494	62 494	529	61 965	99.2
Багахангай	10 427	10 427	20	10 407	99.8
Баянзүрх	13 440	13 440	217	13 223	98.4
Налайх	11 834	11 834	104	11 730	99.1
Сонгинохайрхан	18 555	18 555	581	17 974	96.9
Хан-Уул	12 339	12 339	131	12 208	98.9

ХҮСНЭГТ 19.

ТӨЛ БОЙЖИЛТ, малын төрлөөр, эхний 9 сарын байдлаар

Үзүүлэлт	2023	2024	2025	Ботго	Унага	Тугал	Хурга	Ишиг
	толгой							
Гарсан төл	135 325	90 010	129 089	13	15 033	26 855	50 321	36 867
Бойжсон төл	123 156	85 986	127 507	13	14 816	26 491	49 886	36 301
Хорогдсон төл	12 169	4 024	1 582	-	217	364	435	566
Бойжилтын хувь	91.0	95.5	98.8	100.0	98.6	98.6	99.1	98.5

Ойлголт, тодорхойлолт:

Төллөлтийн хувь: Төллөсөн хээлтэгчийн тоог оны эхний хээлтэгчийн тоонд харьцуулж тооцно.

Төл бойжилтын хувь: Бойжуулсан төлийн тоог нийт гарсан төлийн тоонд харьцуулж тооцно.

ГАЗАР ТАРИАЛАН

Нийслэлийн хэмжээнд 2025 оны эхний 9 сарын байдлаар нийт тариалсан талбайн 86.6 хувиас буюу 146.8 га талбайгаас төмс хураан авсан байна.

Нийслэлийн хэмжээнд 2025 оны эхний 9 сарын ургац хураалтын мэдээгээр 146.8 га талбайгаас 1445.1 тонн төмс, 204.7 га талбайгаас 1581.1 тонн хүнсний ногоог хураан авсан байна.

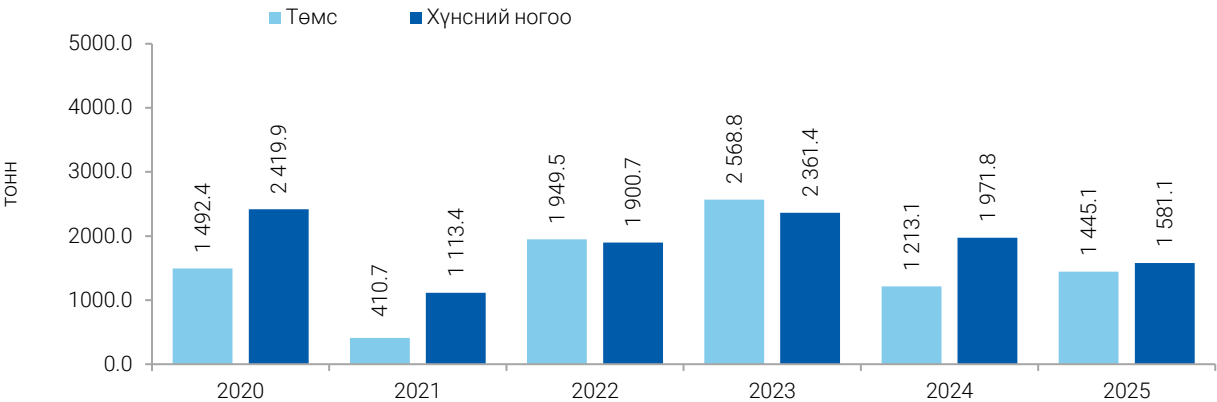
Хурааж авсан төмсний хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 232.1 (19.1%) тонноор өссөн бол, хүнсний ногоо 390.7 (19.8%) тонноор буурсан байна.

ХҮСНЭГТ 20. УРГАЦ ХУРААЛТ, эхний 9 сарын байдлаар, дүүргээр

Дүүрэг	2024.IX		2025.IX		Өөрчлөлт			
					Төмс		Хүнсний ногоо	
	Төмс	Хүнсний ногоо	Төмс	Хүнсний ногоо	Дүн	Хувь	Дүн	Хувь
	ТОНН							
Бүгд	1 213.1	1 971.8	1 445.1	1 581.1	232.1	19.1	-390.7	-19.8
Багануур	174.9	76.1	241.8	80.9	66.9	38.3	4.8	6.2
Багахангай	-	23.3	2.0	0.4	2.0	-	-22.9	-98.3
Баянгол	28.2	406.7	0.2	0.5	-28.1	-99.4	-406.2	-99.9
Баянзүрх	32.0	65.4	20.4	35.2	-11.5	-36.0	-30.2	-46.1
Налайх	25.1	22.2	5.1	15.2	-20.0	-79.6	-7.1	-31.8
Сонгинохайрхан	912.8	773.3	1 105.0	1 061.9	192.2	21.1	288.6	37.3
Сүхбаатар	2.9	11.4	1.5	8.6	-1.4	-48.7	-2.9	-25.0
Хан-Уул	36.7	591.4	69.0	377.2	32.3	88.1	-214.2	-36.2
Чингэлтэй	0.5	1.8	0.1	1.2	-0.4	-76.0	-0.6	-34.3

Нийслэлийн хэмжээнд хураан авсан нийт төмсний 76.5 хувийг Сонгинохайрхан, 16.7 хувийг Багануур дүүрэг дангаараа эзэлж байгаа бол үлдсэн 6.8 хувийг Багахангай, Баянзүрх, Налайх, Хан-Уул, Сүхбаатар дүүргүүд тус тус эзэлж байна.

ЗУРАГ 19. УРГАЦ ХУРААЛТ, жил бүрийн эхний 9 сарын байдлаар, төрлөөр

Харин хураан авсан хүнсний ногооны 67.2 хувийг Сонгинохайрхан, 23.9 хувийг Хан-Уул, 5.1 хувийг Багануур, 1.0 хувийг Налайх, 2.2 хувийг Баянзүрх, 0.1 хувийг Чингэлтэй, 0.5 хувийг Сүхбаатар дүүрэг тус тус эзэлж байна.

ХҮСНЭГТ 21.

ХҮНСНИЙ НОГООНЫ УРГАЦ ХУРААЛТ, жил бүрийн эхний 9 сарын байдлаар, төрлөөр

Төрөл	2024.IX	2025.IX	Өөрчлөлт		Дүнд эзлэх хувь
			Дүн	Хувь	
	Тонн				
Бүгд	1 971.8	1 581.1	-390.7	-19.8	100.0
Байцаа	381.0	351.6	-29.3	-7.7	22.2
Лууван	202.9	275.5	72.6	35.8	17.4
Шар манжин	165.8	195.9	30.1	18.2	12.4
Сонгино	197.4	200.1	2.7	1.4	12.7
Өргөст хэмх	579.5	279.4	-300.1	-51.8	17.7
Улаан лооль	230.1	59.0	-171.1	-74.4	3.7
Бусад	215.1	219.6	4.5	2.1	13.9

Хураан авсан нийт хүнсний ногооны 351.6 (22.2%) тонн нь байцаа, 275.5 (17.4%) тонн нь лууван, 195.9 (12.4%) тонн нь шар манжин, 200.1 (12.7%) тонн нь сонгино, 279.4 (17.7%) тонн нь

өргөст хэмх, 59.0 (3.7%) тонн нь улаан лооль, үлдсэн 219.6 (13.9%) тонн нь бусад нарийн ногоо байна.

Ойлголт, тодорхойлолт:

Тариалсан талбай гэж хөдөө аж ахуйн ургамал тариалсан талбайг хэлэх бөгөөд тухайн жилд үр суулгасан газрын нийт хэмжээгээр тодорхойлно.

Нийт хураасан ургац нь тариалсан бүх талбайгаас хураан авсан үр тариа, төмс, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, малын тэжээл, техник, тосны ургамал зэрэг таримал ургамлын хэмжээгээр тодорхойлогдоно.

АЖ ҮЙЛДВЭР

Нийслэлийн аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл өмнөх оны мөн үеэс 18.2 хувиар өслөө

Нийслэлийн аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 2025 оны эхний 9 сарын урьдчилсан гүйцэтгэлээр 14.4 их наяд төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеэс 2.3 (19.5%) их наяд төгрөгөөр өслөө. Үүнд: уул уурхайн олборлолт 1.7 (28.1%) их наяд төгрөг, боловсруулах

үйлдвэрлэл 160.3 (3.6%) тэрбум төгрөг, цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт 446.8 (34.4%) тэрбум төгрөг, ус хангамж, бохир ус зайлуулах систем, хог, хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа 12.6 (8.9%) тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн нь голлон нөлөөлжээ.

ХҮСНЭГТ 22.

АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН ГОЛ НЭР ТӨРЛИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Бүтээгдэхүүн	Хэмжих нэгж	2024		2025*		Өөрчлөлт	
		IX	I-IX	IX	I-IX	Дүн	Хувь
Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр							
Чулуун нүүрс	мян.т	1018.6	5137.3	1 215.8	10 759.0	- 569.0	-5.3
Хүрэн нүүрс, бөөгнөрөөгүй	мян.т	393.2	3 560.3	527.0	4 016.4	- 366.4	-9.1
Газрын тос	мян.барр	409.9	3 706.6	331.3	3 154.7	- 337.1	-10.7
Цэвэршүүлээгүй алт	кг	1 179.1	8 356.8	886.8	6 340.1	- 262.6	-4.1
Хайлуур жонш	мян.т	.8	11.8	10.1	35.3	6.2	17.5
Мөнгөний баяжмал	т	1 279.6	11 462.2	1 082.0	12 960.2	- 4 703.0	-36.3
Боловсруулах үйлдвэр							
Малын мах	т	6 609.9	27 164.5	4 918.0	22 513.4	- 4 651.2	-17.1
Хиам	т	902.4	8 033.8	983.1	8 557.3	523.5	6.5
Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	4 255.0	42 198.5	4 552.5	44 548.0	2 349.5	5.6
Гурил	мян.т	6.7	74.5	10.8	83.7	9.2	12.4
Талх	т	2 466.5	21 715.4	2 550.9	20 495.8	- 1 219.6	-5.6
Нарийн боов	т	2 044.1	16 733.1	2 319.5	18 362.3	1 629.2	9.7
Гоймон	т	940.4	5 094.2	388.5	3 345.7	- 1 748.5	-34.3
Цэвэр спирт	мян.л	606.7	5 647.4	471.2	4 750.8	- 896.6	-15.9
Цагаан архи	мян.л	1 203.0	14 571.7	1 621.8	12 455.3	- 2 116.4	-14.5
Ус, ундаа, жүүс	сая.л	34.3	322.5	29.2	308.7	- 13.8	-4.3
Янжуур тамхи	мян.блок	93.3	1 801.4	134.2	1 479.7	- 321.8	-17.9
Сүлжмэл эдлэл-ноолуур	мян.ш	31.2	249.5	31.7	214.8	- 34.7	-13.9
Самнасан ноолуур	т	54.7	707.6	435.8	2 176.1	1 468.5	2.1**
Угаасан ноолуур	т	289.9	4 168.3	166.1	712.4	- 3 455.9	-82.9
Нүүрсэн шахмал түлш	мян.т	47.9	316.1	25.3	214.2	- 101.9	-32.2
Цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамж							
Цахилгаан эрчим хүч	сая.квт.цаг	5 606.7	614.7	6 148.1	5 606.7	541.4	9.7
Дулааны эрчим хүч	мян.гкал	7 152.0	492.8	7 340.5	7 152.0	188.5	2.6
Усан хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал, зайлуулах болон орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа							
Төвлөрсөн сүлжээгээр цэвэр, бохир ус дамжуулах, түгээх үйлчилгээ (уур, халуун уснаас бусад)	мян.м3	4 515.7	39 104.9	4 828.9	40 878.3	1 773.4	4.5

ХҮСНЭГТ 23.

АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАРЫН НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, салбараар

Салбар	Нийт үйлдвэрлэлт			2025* I- IX
	2023 I-IX	2024 I- IX	2025* I-IX	2024 I- IX
	сая төгрөг			Хувь
БҮГД	11 183 868.2	12 041 577.9	14 385 239.5	19.5
УУЛ УУРХАЙ, ОЛБОРЛОЛТ	5 945 239.1	6 130 132.7	7 854 130.6	28.1
Чулуун, хүрэн нүүрс олборлолт	1 156 139.1	1 288 657.2	1 027 788.8	- 20.2
Газрын түүхий тос, байгалийн хий олборлолт	981 377.8	857 355.8	743 451.6	- 13.3
Металлын хүдэр олборлолт	3 721 026.3	3 898 961.8	5 995 052.7	53.8
Бусад ашигт малтмал олборлолт	47 148.7	39 977.6	44 066.6	10.2
Уул уурхайн туслах үйл ажиллагаа	39 547.1	45 180.3	43 770.9	- 3.1
БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ	3 902 551.1	4 471 007.3	4 631 305.3	3.6
Хүнсний бүтээгдэхүүн, ундаа үйлдвэрлэл	2 076 610.8	2 272 818.2	2 526 563.4	11.2
Мах боловсруулах, консервлох	479 551.5	456 859.6	523 834.0	14.7
Жимс болон төмс, хүнсний ногоо боловсруулалт, хадгалалт	35 653.7	42 534.5	44 621.2	4.9
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	322 823.5	363 258.7	353 494.5	- 2.7
Үр тарианы гурилын болон цардуул, цардууллаг бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	203 852.0	173 838.8	196 274.8	12.9
Хүнсний бусад бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	331 967.4	379 002.4	449 593.7	18.6
Малын тэжээл үйлдвэрлэл	4 288.9	6 914.9	5 642.7	- 18.4
Ундаа үйлдвэрлэл	698 473.7	850 409.4	953 102.4	12.1
Тамхи үйлдвэрлэл	49 080.1	42 113.6	33 184.4	- 21.2
Ээрэх, нэхэх, даавуун материал бэлтгэх үйлдвэрлэл	546 158.2	790 523.0	664 362.7	- 16.0
Хувцас үйлдвэрлэл	177 880.8	173 667.4	173 586.9	0.1
Арьс, арьсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	26 894.6	27 613.4	32 810.7	18.8
Тавилгаас бусад мод болон модон бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, сүрэл, дэрсэн эдлэл үйлдвэрлэл	250.7	495.4	1 428.8	2.9**
Цаас болон цаасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	63 728.7	71 570.3	69 432.9	- 3.0
Хэвлэх, дуу бичлэгийг хувилах, дахин үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа	41 717.7	47 246.8	41 562.3	- 12.0
Кокс болон газрын түүхий тосны боловсруулсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	164 394.5	162 396.0	112 028.1	- 31.0
Химийн бодис болон химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	159 707.5	249 279.8	274 032.4	9.9
Үндсэн эмийн бүтээгдэхүүн болон эмийн бэлдмэлийн үйлдвэрлэл	56 598.4	71 575.8	72 413.5	1.2
Резинэн болон хуванцар бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	86 894.6	87 651.2	93 389.5	6.5
Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл	177 256.1	208 924.3	230 522.5	10.3
Металл боловсруулах үйлдвэрлэл	-	-	-	-
Машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад металл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	29 401.8	24 150.4	15 975.6	- 33.8
Компьютер, электроник болон оптик бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	21.5	-	-	-
Цахилгаан тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл	3 692.0	3 623.3	5 230.4	44.4
Тээврийн хэрэгслийн бусад тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл	4 318.8	5 071.5	4 394.1	- 13.4
Тавилга үйлдвэрлэл	12 899.2	13 348.8	15 054.1	12.8
Бусад боловсруулах үйлдвэрлэл	18 379.9	20 892.3	20 710.6	- 0.9
Машин, тоног төхөөрөмжийг угсрах, суурилуулах, холбогдох засвар, үйлчилгээ	206 665.1	198 045.6	244 622.4	23.5
ЦАХИЛГААН, ХИЙ, УУР, АГААРЖУУЛАЛТ	1 223 272.2	1 299 556.5	1 746 363.9	34.4
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	1 223 272.2	1 299 556.5	1 746 363.9	34.4
УС ХАНГАМЖ; СУВАГЖИЛТЫН СИСТЕМ, ХОГ ХАЯГДАЛ ЗАЙЛУУЛАХ БОЛОН ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫГ ДАХИН СЭРГЭЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	112 805.8	140 881.3	153 439.6	8.9
Ус хуримтлуулах, ариутгах, түгээх үйл ажиллагаа	77 550.9	98 698.3	102 140.8	3.5
Хог хаягдлыг цуглуулах, боловсруулах, зайлуулах; дахин ашиглах	33 476.0	41 153.3	50 489.6	22.7
Хүрээлэн буй орчны бохирдлыг ариутгах, цэвэрлэх, бусад хог хаягдлын менежментийн үйлчилгээ	1 778.8	1 029.7	809.3	- 21.4

Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 2025 оны эхний 9 сарын урьдчилсан гүйцэтгэлээр 7.8 их наяд төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеэс 1.7 (28.1%) их наяд төгрөгөөр өсөхөд металлын хүдэр олборлолт 2.1 (53.7%) их наяд төгрөгөөр өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна.

Боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 2025 оны эхний 9 сарын урьдчилсан гүйцэтгэлээр 4.6 их наяд төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеэс 160.3 (3.6%) тэрбум төгрөгөөр өсөхөд хүнсний бүтээгдэхүүн, ундаа үйлдвэрлэл 253.7 (11.2%) тэрбум төгрөгөөр, арьс, арьсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 5.2 (18.8%) тэрбум төгрөгөөр, химийн бодис болон химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 24.7 (9.9%) тэрбум төгрөгөөр, төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл 21.6 (10.3%) тэрбум төгрөгөөр, машин, тоног төхөөрөмжийг угсрах, суурилуулах, холбогдох засвар, үйлчилгээ 46.6 (23.5%) тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна.

Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт 2025 оны эхний 9 сарын урьдчилсан гүйцэтгэлээр 1.7 их наяд төгрөг болж, өмнөх оны мөн үетэй

харьцуулахад 446.8 (34.4%) тэрбум төгрөгөөр өссөн байна. Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа 2025 оны эхний 9 сарын урьдчилсан гүйцэтгэлээр 153.4 тэрбум төгрөг болж, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 12.6 (8.9%) тэрбум төгрөгөөр өсөхөд хог хаягдлыг цуглуулах, боловсруулах, зайлуулах, дахин ашиглах 9.3 (22.7%) тэрбум төгрөгөөр, ус хуримтлуулах, ариутгах, түгээх үйл ажиллагаа 3.4 (3.5%) тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна.

Нийслэлийн аж үйлдвэрийн салбар 2025 оны 9 дүгээр сард урьдчилсан гүйцэтгэлээр 2.0 их наяд төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт хийснээс уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбар 57.5 хувийг, боловсруулах аж үйлдвэрлэл 33.0 хувийг, цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт 8.6 хувийг, ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа 0.9 хувийг тус тус эзэлж байна.

ЗУРАГ 19.

АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, салбараар, жил бүрийн эхний 9 сарын байдлаар

Аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн 2025 оны эхний 9 сарын урьдчилсан гүйцэтгэлээр 23.1 их наяд төгрөг болж өмнөх оны мөн үеэс 6.4 (37.9%) их наяд төгрөгөөр өслөө. Үүнд: уул уурхай, олборлолтын салбарын борлуулалт 4.1 (45.7%) их наяд төгрөгөөр, боловсруулах үйлдвэрлэл 380.6 (7.2%) тэрбум төгрөгөөр, цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт салбарын борлуулалт 446.4 (34.3%) тэрбум төгрөгөөр, ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа салбарын борлуулалт 8.7 (6.1%)

тэрбум төгрөгөөр өссөн нь голлон нөлөөлжээ. Гадаад зах зээлд 2025 оны эхний 9 сарын урьдчилсан гүйцэтгэлээр 11.9 их наяд төгрөгийн борлуулалт хийсний 14.5 их наяд төгрөг нь уул уурхайн, олборлох салбарын борлуулалт байна. Уул уурхайн бүтээгдэхүүний гадаад борлуулалтын 10.2 хувийг нүүрс олборлолтын салбар, 84.4 хувийг металлын хүдэр олборлолтын салбар, 5.2 хувийг газрын түүхий тос, байгалийн хий олборлолтын салбар, 0.2 хувийг бусад ашигт малтмал олборлолтын салбар эзэлж байна.

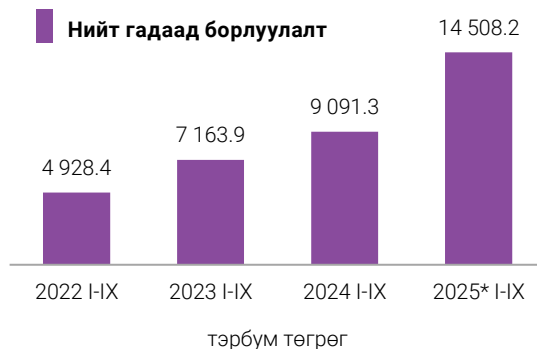
ХҮСНЭГТ 24.

АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАРЫН БОРЛУУЛСАН БҮТЭЭГДЭХҮҮН, салбараар

Салбар	Нийт борлуулалт			2025* I-IX	Экспорт
	2023 I-IX	2024 I-IX	2025* I-IX	2024 I-IX	
	сая төгрөг			Хувь	
БҮГД	14 332 371.3	16 782 433.3	23 140 735.6	37.9	62.7
УУЛ УУРХАЙ, ОЛБОРЛОЛТ	8 120 492.5	10 080 704.2	15 603 294.8	54.8	87.5
Чулуун, хүрэн нүүрс олборлолт	1 270 803.8	2 340 760.9	1 770 119.0	-24.4	78.8
Газрын түүхий тос, байгалийн хий олборлолт	941 349.8	841 941.7	708 760.0	-15.8	100.0
Металлын хүдэр олборлолт	5 812 425.9	6 805 528.3	13 034 921.2	91.5	88.4
Бусад ашигт малтмал олборлолт	56 365.9	47 293.1	45 723.7	-3.3	65.1
Уул уурхайн туслах үйл ажиллагаа	39 547.1	45 180.3	43 770.9	-3.1	-
БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ	4 872 652.7	5 258 925.4	5 639 555.0	7.2	15.1
Хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	3 094 046.1	3 035 398.2	3 466 201.9	14.2	7.6
Мах боловсруулах, консервлох	547 106.5	542 098.3	600 718.7	10.8	41.9
Жимс болон төмс, хүнсний ногоо боловсруулалт, хадгалалт	47 064.1	62 282.7	70 768.1	13.6	-
Сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	388 464.4	433 475.8	416 951.6	-3.8	-
Үр тарианы гурилын болон цардуул, цардууллаг бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	226 832.8	196 369.1	180 293.5	-8.2	-
Хүнсний бусад бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	400 108.7	468 842.2	514 441.7	9.7	-
Малын тэжээл үйлдвэрлэл	4 288.9	5 539.4	5 597.7	1.1	-
Ундаа үйлдвэрлэл	1 480 180.8	1 326 790.6	1 677 430.6	26.4	0.3
Тамхи үйлдвэрлэл	45 374.2	44 908.3	29 610.4	-34.1	-
Ээрэх, нэхэх, даавуун материал бэлтгэх үйлдвэрлэл	504 964.3	779 261.4	618 655.8	-20.6	87.3
Хувцас үйлдвэрлэл	195 714.3	210 416.9	214 889.5	2.1	13.0
Арьс, арьсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	23 598.9	31 663.5	33 531.9	5.9	-
Тавилгаас бусад мод болон модон бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, сүрэл, дэрсэн эдлэл үйлдвэрлэл	303.1	602.1	1 451.2	2.4**	-
Цаас болон цаасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	77 453.7	80 512.5	87 681.2	8.9	-
Хэвлэх, дуу бичлэгийг хувилах, дахин үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа	54 542.0	57 090.9	43 607.6	-23.6	-
Кокс болон газрын түүхий тосны боловсруулсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	42 949.6	43 350.7	27 867.5	-35.7	-
Химийн бодис болон химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	166 152.9	287 302.2	323 289.1	12.5	-
Үндсэн эмийн бүтээгдэхүүн болон эмийн бэлдмэлийн үйлдвэрлэл	77 615.5	83 637.4	89 419.8	6.9	-
Резинэн болон хуванцар бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	87 123.6	94 610.5	98 070.4	3.7	-
Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл	195 491.4	226 307.6	244 888.7	8.2	-
Металл боловсруулах үйлдвэрлэл	-	-	-	-	-
Машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад металл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	28 554.2	28 828.9	31 247.1	8.4	50.9
Компьютер, электроник болон оптик бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	21.5	-	-	-	-
Цахилгаан тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл	4 070.5	3 480.0	5 365.3	54.2	-
Тээврийн хэрэгслийн бусад тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл	4 318.8	5 071.5	4 394.1	-13.4	-
Тавилга үйлдвэрлэл	15 082.6	16 078.4	18 727.4	16.5	-
Бусад боловсруулах үйлдвэрлэл	19 500.7	21 543.3	21 473.6	-0.3	2.4
Машин, тоног төхөөрөмжийг угсрах, суурилуулах, холбогдох засвар, үйлчилгээ	235 774.7	208 860.9	279 182.5	33.7	-
ЦАХИЛГААН, ХИЙ, УУР, АГААРЖУУЛАЛТ	1 223 272.2	1 299 974.4	1 746 363.9	34.3	-
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	1 223 272.2	1 299 974.4	1 746 363.9	34.3	-
УС ХАНГАМЖ, СУВАГЖИЛТЫН СИСТЕМ, ХОГ ХАЯГДАЛ ЗАЙЛУУЛАХ БОЛОН ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧНЫГ ДАХИН СЭРГЭЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	115 953.9	142 829.2	151 521.9	6.1	-
Ус хуримтлуулах, ариутгах, түгээх үйл ажиллагаа	77 550.9	98 698.3	102 094.5	3.4	-
Хог хаягдлыг цуглуулах, боловсруулах, зайлуулах; дахин ашиглах	36 159.2	43 083.3	48 572.7	12.7	-
Хүрээлэн буй орчны бохирдлыг ариутгах, цэвэрлэх, бусад хог хаягдлын менежментийн үйлчилгээ	2 243.7	1 047.5	854.8	-18.4	-

ЗУРАГ 20.

АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАРЫН НИЙТ БОРЛУУЛАЛТ, жил бүрийн эхний 9 сарын байдлаар

Ойлголт, тодорхойлолт:

Аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл: Аж ахуйн нэгж, байгууллагын тайлант хугацаанд зах зээлд болон өөрийн эцсийн хэрэглээнд зориулж үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнээс бүрдэнэ.

Аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн: Аж ахуйн нэгж, байгууллагын тайлант хугацаанд худалдсан буюу гадагш гүйцэтгэсэн ажил, үйлчилгээний хэмжээ юм.

Аж үйлдвэрийн үйлдвэрлэлийн (биет хэмжээний) индекс: Аж үйлдвэрийн салбарын гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүнийг сар бүрийн мэдээлэлд хамруулан судалж, Ласпейрсийн

биет хэмжээний индексийн томъёог ашиглан тооцно.

Тооцох аргачлал: Ласпейрсийн биет хэмжээний индексийн томъёо:

Qt- Бүтээгдэхүүний тайлант үеийн биет хэмжээ
Q0- Бүтээгдэхүүний суурь үеийн биет хэмжээ
P0- Бүтээгдэхүүний суурь үеийн үнэ
W0-Жин

$$I_{LQ} = \frac{\sum (Q_t \cdot P_0)}{\sum (Q_0 \cdot P_0)} \cdot 100 = \sum \left(\frac{Q_t}{Q_0} \right) \cdot W_0 \cdot 100$$

Ангилал, код: Эдийн засгийн бүх төрлийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал Бүтээгдэхүүн үйлчилгээний нэгдсэн ангилал

ХОТ НИЙТИЙН АЖ АХУЙ

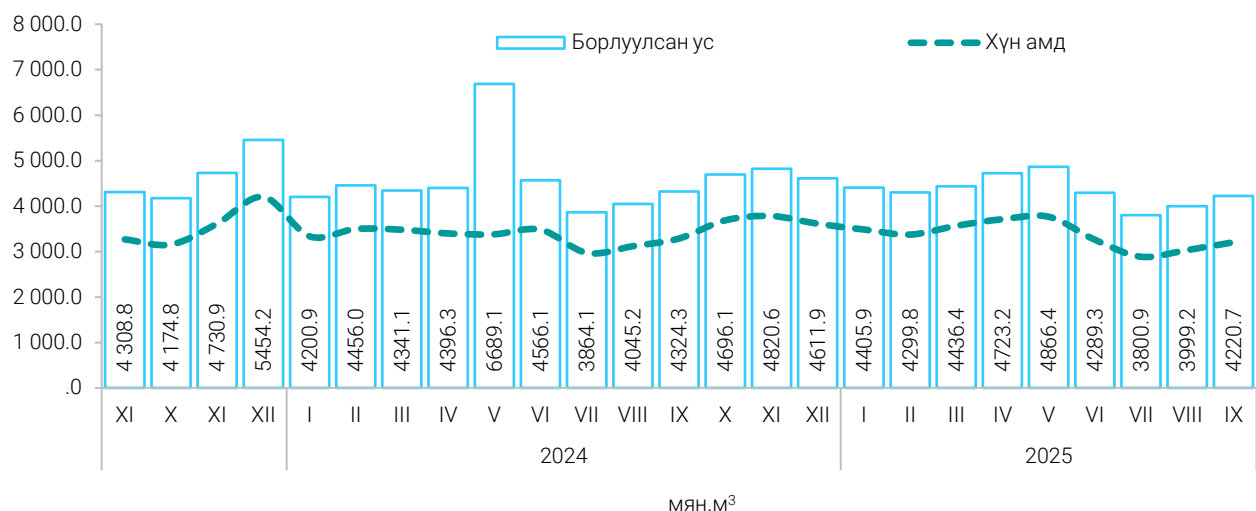
Нийслэлийн хэмжээнд борлуулсан нийт уснаас хүн амд 24.0 сая.мЗ (77.9%), аж ахуйн нэгж, байгууллагад 6.8 сая.мЗ (22.1%) цэвэр усыг борлуулжээ.

2025 оны эхний 9 сард нийт 39.0 сая.м³ цэвэр ус борлуулж, 53.4 тэрбум төгрөгийн орлого бүрдүүлжээ.

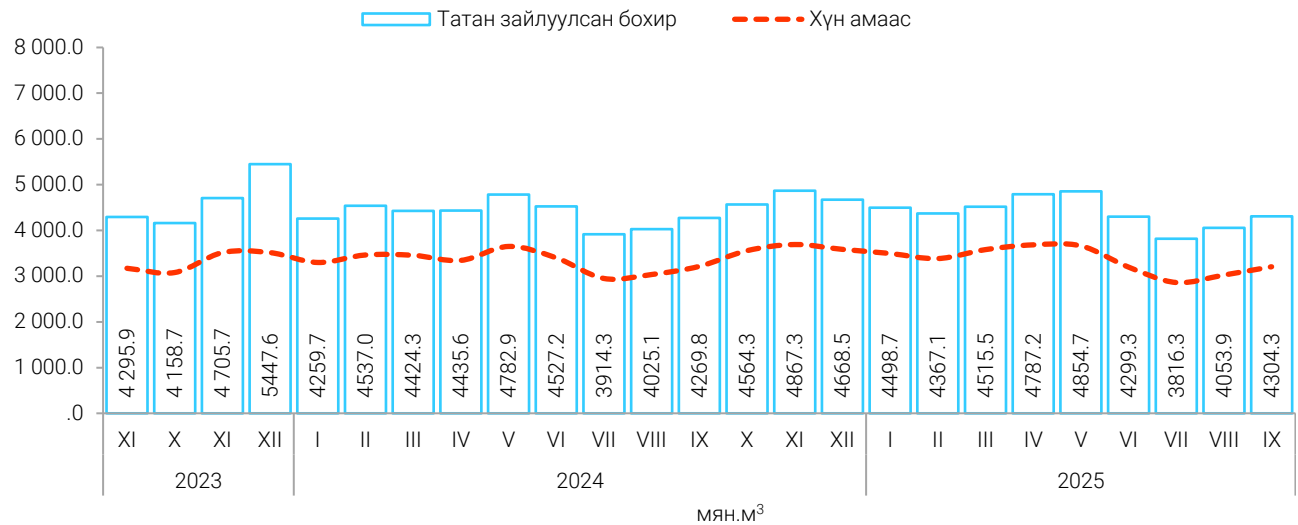
ХҮСНЭГТ 25. УС СУВАГ АШИГЛАЛТЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ, үйлчилгээний төрлөөр

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2023 I-IX	2024 I-IX	2025 I-IX	<u>2025 I-IX</u> <u>2024 I-IX</u>
Шахсан ус	мянган м ³	43 815.1	47 545.1	49 698.8	4.5
Борлуулсан ус	мянган м ³	37 460.5	39 041.1	39 041.8	0.0
Хүн амд	мянган м ³	28 893.1	30 302.7	30 277.4	-0.1
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	мянган м ³	8 567.3	8 738.5	8 764.4	0.3
Татан зайлуулсан бохир	мянган м ³	37 738.7	39 178.8	39 497.0	0.8
Хүн амаас	мянган м ³	28 398.2	29 808.5	30 090.2	0.9
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	мянган м ³	9 340.5	9 370.4	9 406.8	0.4
Ус борлуулалтын орлого	сая төгрөг	42 059.3	53 381.3	53 340.4	-0.1
Хүн амаас	сая төгрөг	21 687.3	27 326.9	27 151.2	-0.6
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	сая төгрөг	20 372.0	26 054.3	26 189.2	0.5
Сувагжуулалтын орлого	сая төгрөг	33 402.6	42 158.4	42 230.1	0.2
Хүн амаас	сая төгрөг	14080	17 960.8	17 923.3	-0.2
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	сая төгрөг	19 322.6	24 197.6	24 306.7	0.45

ЗУРАГ 21. БОРЛУУЛСАН УС

ЗУРАГ 22. ТАТАН ЗАЙЛУУЛСАН БОХИР, сараар

Цэвэрлэх байгууламжаар 50.1 сая.м³ бохирыг цэвэрлэж, аж ахуйн нэгж, байгууллага, өрхийн

39.5 сая.м³ бохир шингэнийг татан зайлуулсан байна.

Ойлголт, тодорхойлолт:

Шахсан ус: Ус хангамжийн эх үүсвэрээс хотын ус хангамжийн төвлөрсөн сүлжээнд нийлүүлсэн усыг хэлнэ.

Борлуулсан ус: Хотын ус хангамжийн төвлөрсөн системээс хэрэглэгчийн тоолуураар болон ус түгээх байраар дамжуулан борлуулсан усыг хэлнэ.

Татан зайлуулсан бохир: Ус ариутгах татуургын шугамаар дамжуулан бохир ус цэвэрлэх байгууламжид хүлээн авсан бохир усыг хамруулна.

Сувагжуулалтын орлого: Хэрэглэгчийн тоолуураар болон бохир зөөврийн авто машинаар дамжуулан ариутгах татуургын системд хүлээн авч татан зайлуулсан үйлчилгээний орлогыг хамааруулна.

ЦАГ УУР, АГААРЫН ЧАНАР, АЮУЛТ ҮЗЭГДЭЛ, ОСОЛ

Нийслэлийн агаарын дундаж хэм 2025 оны 9 дүгээр сард 10.7 °C байв.

Нийслэлийн агаарын дундаж хэм 2025 оны 9 дүгээр сард 10.7 °C байгаа нь өмнөх оны мөн үеийн дундажтай харьцуулбал 0.1°C-аар дулаан байв. Энэ сарын хамгийн дулаан хэм 25.9°C,

хамгийн хүйтэн хэм -1.8°C, хур тунадасны нийлбэр 48.2 миллиметр, салхины үнэмлэхүй их хурд 17 метр секунд хүрсэн байна.

ХҮСНЭГТ 26. АГААРЫН БОХИРДОЛТ, IX сард

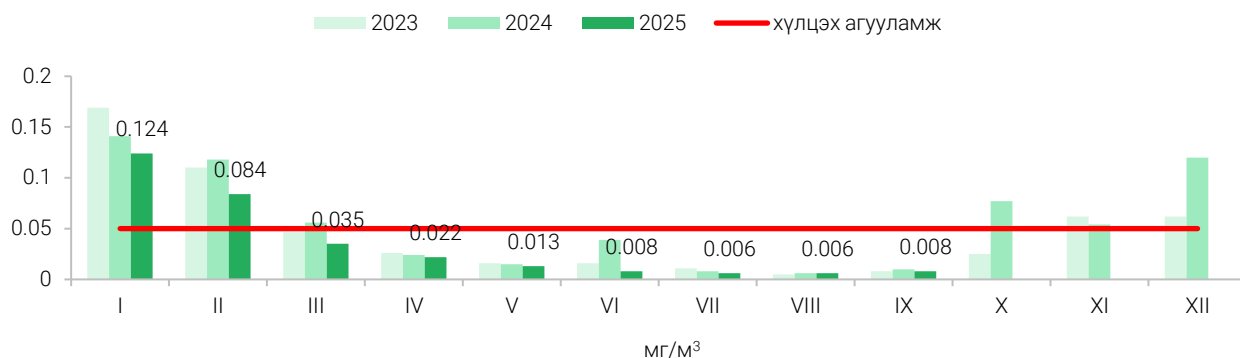
Бодисын нэр		Стандарт хэмжээ	Хэмжилтийн тоо	Хамгийн их хэмжээ	Стандарт хэмжээнээс давсан тохиолдлын тоо	Агаарт байсан дундаж хэмжээ
Хүхэрлэг хий, мг/м ³	SO ₂	0.050	405	0.045	-	0.008
Азотын давхар исэл, мг/м ³	NO ₂	0.050	414	0.131	5	0.028
Тоосжилт, мг/м ³	PM ₁₀	0.100	478	0.393	40	0.080
	PM _{2.5}	0.050	486	0.033	-	0.008
Нүүрстөрөгчийн дутуу исэл, мг/м ³	CO	10.000	392	2.827	-	0.552
Озон, мг/м ³	O ₃	0.100	829	0.121	21	0.039

2025 оны 9 дүгээр сарын Улаанбаатар хотын агаар бохирдуулах бодисын дундаж агууламжийг өмнөх оны мөн үеийн дундаж агууламжтай харьцуулахад хүхэрлэг хий 0.002 мг/м³, азотын давхар исэл 0.006 мг/м³ -ээр, PM

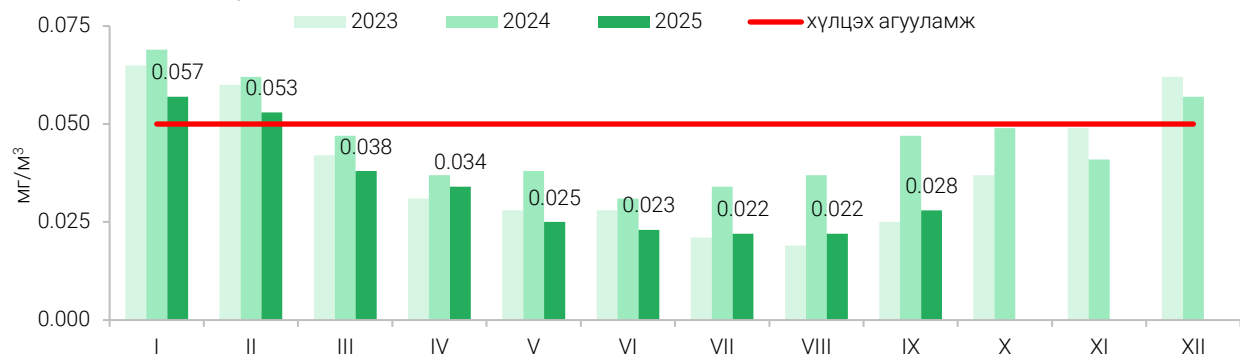
10 тоосонцор 0.032 мг/м, нүүрс төрөгчийн дутуу исэл 0.164 мг/м³ -ээр тус тус их, PM 2.5 тоосонцор 0.001 мг/м³ -ээр, озон 0.013 мг/м³ -ээр бага байна.

ЗУРАГ 23.

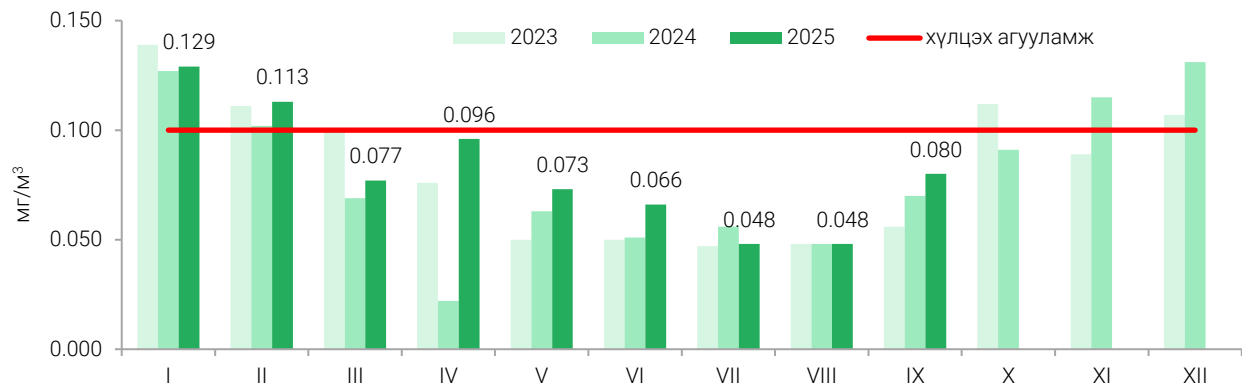
УЛААНБААТАР ХОТЫН АГААР ДАХЬ ХҮХЭРЛЭГ ХИЙН АГУУЛАМЖ, 14 станцын дундаж, мг/м³

ЗУРАГ 24. УЛААНБААТАР ХОТЫН АГААР ДАХЬ АЗОТЫН ДАВХАР ИСЛИЙН АГУУЛАМЖ, 14 станцын дундаж, мг/

ЗУРАГ 25. УЛААНБААТАР ХОТЫН АГААР ДАХЬ 10 МИКРОНООС БАГА ХЭМЖЭЭТЭЙ ТООСНЫ АГУУЛАМЖ, 15 станцын дундаж, мг/м³

ХҮСНЭГТ 27. УЛААНБААТАР ХОТЫН АГААР ДАХЬ БОХИРДУУЛАХ БОДИСЫН АГУУЛАМЖ АГААРЫН ЧАНАРЫН СТАНДАРТ ХҮЛЦЭХ АГУУЛАМЖААС ДАВСАН ТОХИОЛДЛЫН ТОО, станц, 2025 оны IX сард

Станцын байршил	Хүхэрлэг хий (SO ₂)	Азотын давхар исэл (NO ₂)	Нүүрс төрөгчийн дутуу исэл (CO)	Тоосонцор (PM ₁₀)	Тоосонцор (PM _{2.5})
Нийт		5		40	
Мишээл экспо					
Баруун 4 зам		5		23	
Тахилт					
13-р хороолол					
Зуун айл				2	
Цахилгаан станц				13	
Ургах наран хороолол				1	
Хайлааст					
Таван буудал					
Богд хааны ордон музей					
Шархад					
Налайх					
Яармаг				1	
Нисэх					
Толгойт					
Зурагт					
Амгалан					
Дамбадаржаа					
Баянхошуу					

Хүснэгт 28.

УЛААНБААТАР ХОТЫН АГААР ДАХЬ БОХИРДУУЛАГЧ БОДИСЫН ХОНОГИЙН ДУНДАЖ АГУУЛАМЖ, мг/м3, IX сард

Агаарын бохирдлын үзүүлэлт		Мишээл Экспо төв	Баруун дөрвөн зам	Тахилт	13-р хороо- лол	Зуун айл	Цахил- гаан станц	Ургах наран хороо- лол	Хай- лааст	Таван буудал
Хүхэрлэг хий SO ₂	Дундаж	0.013	0.007	0.012	0.006	0.006	0.002	0.007	0.003	0.003
	Хамгийн их	0.027	0.018	0.031	0.017	0.017	0.006	0.02	0.008	0.013
	XXX*-с давсан %	0	0	0	0	0	-	0	0	0
	Хэмжилтийн тоо	30	30	30	30	30	31	16	30	30
Азотын давхар исэл NO ₂	Дундаж	0.011	0.049	0.02	0.035	0.017	0.018	0.033	0.016	0.023
	Хамгийн их	0.046	0.063	0.050	0.048	0.033	0.038	0.042	0.022	0.033
	XXX*-с давсан %	0	47	0	0	0	-	0	0	0
	Хэмжилтийн тоо	27	30	30	15	30	31	16	30	27
Нүүрс төрөгчийн дутуу исэл, CO**	Дундаж	0.548	0.602	0	0.529	0.441	0.683	0.497	0.637	0
	Хамгийн их	2.827	0.994	0.000	0.913	0.712	2.492	2.025	1.02	
	XXX*-с давсан %	0	0	0	0	0	-	0	0	
	Хэмжилтийн тоо	25	30	0	30	30	90	16	30	
Тоос PM ₁₀	Дундаж	0.049	0.105	0.077	0.045	0.067	0.118	0.057	0.045	0.085
	Хамгийн их	0.079	0.144	0.1	0.063	0.136	0.393	0.116	0.052	0.098
	XXX*-с давсан %	0	74	0	0	10	42	4	0	0
	Хэмжилтийн тоо	31	31	31	31	20	31	24	31	31
Тоос PM _{2.5}	Дундаж	0.017	0.012	0.012	0.008	0.006	0.020	0.013	0.005	
	Хамгийн их	0.033	0.018	0.025	0.014	0.012	0.033	0.026	0.011	
	XXX*-с давсан %	0	0	0	0	0	-	0	0	
	Хэмжилтийн тоо	31	31	31	31	31	31	24	31	0
Озон O ₃ **	Дундаж	0.045			0.019	0.011	-	0		
	Хамгийн их	0.088			0.048	0.025	-	0		
	XXX*-с давсан %	0			0	0	-	0		
	Хэмжилтийн тоо	93			93	85	-	0		

үргэлжлэл

Агаарын бохирдлын үзүүлэлт		Богд хааны ордон мүзей	Шар- хад	Налайх	Яармаг	Нисэх	Толгойт	Зурагт	Амга- лан	Баян- хошуу
Хүхэрлэг хий SO ₂	Дундаж	0.008	0.006	0.008	0.012	0	0.023	0	-	-
	Хамгийн их	0.023	0.017	0.018	0.032	0	0.045	0	-	-
	XXX*-с давсан %	0	0	0	0	0	0	0	-	-
	Хэмжилтийн тоо	29	30	30	30	0	30	0	-	-
Азотын давхар исэл NO ₂	Дундаж	0.035	0.023	0.027	0.031	0	0.022	0.03	-	-
	Хамгийн их	0.051	0.028	0.036	0.053	0.000	0.037	0.045	-	-
	XXX*-с давсан %	3	0	0	3	0	0	0	-	-
	Хэмжилтийн тоо	29	30	30	30	0	30	30	-	-
Нүүрс төрөгчийн дутуу исэл, CO**	Дундаж	0.331	0.348	0.436	1.32	0.354	0.662	0.706	-	-
	Хамгийн их	0.477	0.681	1.008	2.4	0.6	1.35	1.6	-	-
	XXX*-с давсан %	0	0	0	0	0	0	0	-	-
	Хэмжилтийн тоо	30	28	30	30	25	30	28	-	-
Тоос PM ₁₀	Дундаж	0.028	0.029	0.06	0.094	0.036	0.04	0.029	-	-
	Хамгийн их	0.067	0.045	0.093	0.111	0.052	0.045	0.030	-	-
	XXX*-с давсан %	0	0	0	3	0	0	0	-	-
	Хэмжилтийн тоо	31	31	31	31	31	31	31	-	-
Тоос PM _{2.5}	Дундаж	0.001	0.005	0.002	0.013	0.007	0.007	0.007	-	0.009
	Хамгийн их	0.002	0.031	0.004	0.019	0.012	0.011	0.013	-	0.016
	XXX*-с давсан %	0	0	0	0	0	0	0	-	-
	Хэмжилтийн тоо	31	31	31	31	31	31	31	-	28
Озон O ₃ **	Дундаж		0.031	0.044	0.044	0.057	0.079	0.035	-	-
	Хамгийн их		0.064	0.076	0.09	0.101	0.121	0.044	-	-
	XXX*-с давсан %		0	0	0	1	22	0	-	-
	Хэмжилтийн тоо		93	93	93	93	93	93	-	-

Туул голын усны бохирдол:

Байгаль орчны хэмжил зүйн төв лабораторийн 2025 оны 9 дугаар сарын 11–12 ны өдөр хийсэн хэмжилтээр Туул голын усны найрлага Туул-Сонгино доод харуул цэгийн орчимд Амоны азот

10.1 дахин, биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч 8.1 дахин, нитритийн нэгдэл 6,8 дахин, эрдэс фосфор 3 дахин хүлцэх хэмжээнээс давж Туул голын ус бохирдолтой хэвээр байна.

ХҮСНЭГТ 29. НИЙСЛЭЛИЙН ГАДАРГЫН УСНЫ НАЙРЛАГА, IX сард

Үзүүлэлт		Стандарт хэмжээ	“Туул-Налайх” харуул цэг		“Туул-Сонгино доод” харуул цэг	
			Хэмжээ	Бодисын хэтрэлт	Хэмжээ	Бодисын хэтрэлт
Хүчилтөрөгч	O ₂	≥6	9.79	Хэвийн	4.98	хэвийн
Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	BXX ₅	≤3	1.7	Хэвийн	10.1	8.1 дахин
Нитритийн нэгдэл	NO ₂	≤0.02	0.002	Хэвийн	0.046	6.8 дахин
Амоны азот	NH ₄	≤0.5	0.09	Хэвийн	3.35	10.1 дахин
Эрдэс фосфор	P	≤0.1	0.003	Хэвийн	0.226	3 дахин

Байгаль орчны зөрчил:

Нийслэлийн хэмжээнд 2025 оны эхний 9 сард байгаль орчныг хамгаалах хууль, тогтоомжийг зөрчсөн 618 зөрчлийг илрүүлжээ. Илрүүлсэн нийт зөрчлийн 64.9 хувийг ан амьтны зөрчил, 20.1 хувийг байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ, 2.1 хувийг усны зөрчил, 3.9 хувийг

газрын хэвлий, ашигт малтмал, уул уурхайн зөрчил, 1.8 хувийг ургамал хөрсний бохирдолын зөрчил, 3.9 хувийг ойн зөрчил, 0.2 хувийг агаар, химийн хорт бодисын зөрчил, 3.2 хувийг бусад зөрчил эзэлж байна. Илрүүлсэн нийт зөрчилд 247.6 сая төгрөгийн торгууль ногдуулсан байна.

ХҮСНЭГТ 30. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ЗӨРЧИЛ, төрлөөр

Илрүүлсэн зөрчил, Төрлөөр	2025 I-IX		
	Үзлэг шалгалт	Илрүүлсэн зөрчил	Торгууль (сая төгрөг)
Бүгд	618	618	247.6
Ой	24	24	5.6
Ан, амьтан	401	401	46.4
Газрын	-	-	-
Ус	13	13	37.8
Ургамал, хөрсний бохирдол	11	11	1.7
Агаар, химийн хорт бодис	1	1	5.0
Газрын хэвлий, ашигт малтмал, уул уурхай	24	24	17.7
Геодези зураг зүй, кадастр	-	-	-
Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	124	124	123
Бусад	20	20	10.4

Аюулт үзэгдэл, осол:

Нийслэл хотын нутаг дэвсгэрт 2025 оны эхний 9 сард 191 гамшиг бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 55.2 хувиар буурсан байна. Гамшгийн

улмаас 44 хүн амь насаа алдаж, 131 хүнийг аварч, гамшгийн уршгийг арилгах ажилд нийт 187.7 сая төгрөг зарцуулжээ.

ХҮСНЭГТ 31. ГАЛ ТҮЙМРИЙН ТОО, дүүргээр, жил бүрийн эхний 9 сарын байдлаар

Дүүрэг	2022 I-IX	2023 I-IX	2024 I-IX	2025 I-IX	2025 2024
					Хувь
Нийслэлийн дүн	1 354	1 170	1212	1925	58.8
Багануур	21	19	16	72	4.5
Багахангай	4	2	6	8	1.3
Баянгол	136	131	126	176	39.7
Баянзүрх	343	261	321	459	43.0
Налайх	41	41	53	83	56.6
Сонгинохайрхан	348	296	276	454	64.5
Сүхбаатар	175	178	144	204	41.7
Хан-Уул	161	116	154	283	83.8
Чингэлтэй	125	126	116	186	60.3

2025 оны эхний 9 сард ахуйн 1925 гал түймэр гарч өмнөх оны мөн үеэс 58.8 хувиар нэмэгдсэн байна. Гал түймрийн улмаас 19 хүн түлэгдэж гэмтэн, 19 хүн эндсэн байна. Худал дуудлага 32 бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 43.8 хувиар өссөн байна.

Гал түймрийн аюулаас 2840 хүн, 502 байшин барилга, 259.3 тэрбум төгрөгийн эд хөрөнгийг аварсан байна. Гал түймрийг гарсан шалтгаанаар нь ангилбал санамсаргүй байдлаас 1387 (72.0%), цахилгаанаас 465 (24.2%), санаатай үйлдлээр 4 (0.2%), бусад шалтгаанаар 63 (3.3%), шалтгаан тодорхойгүй 6 (0.3%), гал түймэр гарчээ.

ЗУРАГ 26. ГАЛ ТҮЙМРИЙН ТОО, байршлаар, эзлэх хувь

Гал түймэрт 771 гэр, орон сууц, 97 барилга байгууламж, тоног төхөөрөмж, 89 машин техник, 303 малын хашаа саравч, бусад төрлийн 665 объект өртжээ. Гал түймэрт иргэний хувийн өмчийн 1255, төрийн өмчийн 501, хувийн аж ахуйн нэгж, байгууллагын өмчийн 169 объект өртөж, нийт 9474.5 сая төгрөгийн хохирол учирсан байна. Нийслэлийн Онцгой байдлын

газраас 2025 оны эхний 9 сард 363 барилгын зураг төсөл, ашиглалтад хүлээн авч буй 428 барилгад хяналт тавьж ажиллажээ. Түүнчлэн 4155 объектод үзлэг шалгалт хийж, 15833 галын зөрчил илрүүлж, байгууллага, албан тушаалтан, иргэнд 1112 заавал биелүүлэх албан шаардлага, 1962 мэдэгдэл хүргүүлж, 224.0 сая төгрөгийн торгууль ногдуулсан байна.

Ойлголт, тодорхойлолт

Агаарын бохирдол: Агаар мандалд нэг буюу хэд хэдэн химийн бодис дагнасан буюу хавсарсан байдлаар хүн, амьтан, ургамлын аймгийн амьдрал, ахуйн нөхцөл, үйл ажиллагаанд сөрөг нөлөөлөл үзүүлж, стандартаар тогтоосон хүлцэх хэм хэмжээнээс давсан агаар дахь бохирдуулах бодис тодорхой хугацаагаар байхыг ойлгоно.

Аюулт үзэгдэл: Хүчтэй цасан болон шороон шуурга, ган, зуд, үер, газар хөдлөлт, цөлжилт болох, гал түймэр, хүн, мал, амьтны болон ургамлын гоц халдварт өвчин гарах, хортон мэрэгчид тархах зэргийг ойлгоно.

Гамшиг: Аюулт үзэгдэл, техникийн холбогдолтой осол, алан хядах ажиллагаа,

дэлбэрэлтийн улмаас олон хүний эрүүл мэнд, амь нас хохирох, мал, амьтан олноор хорогдох, эд хөрөнгө, хүрээлэн байгаа орчинд улс, орон нутгийн дотоод нөөц боломжоос давсан хохирол учрахыг ойлгоно.

Зөвшөөрөгдөх түвшин: Хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй байх агаар дахь физикийн бохирдуулагчийн зөвшөөрөгдөх түвшинг ойлгоно.

Хүлцэх агууламж: Хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй байх агаар дахь химийн бохирдуулагчийн зөвшөөрөгдөх хэмжээг ойлгоно.

БҮЛЭГ

ТАНИЛЦУУЛГЫГ БЭЛТГЭСЭН:

	Эдийн засаг, нийгмийн үндсэн үзүүлэлт, 2021-2025 он	
	Эдийн засаг, нийгмийн үндсэн үзүүлэлт, дүүргээр	
I	Эрүүл мэнд	Б.Баянжаргал
II	Гэмт хэрэг	Я.Оролжидсүрэн
III	Төсөв	Ц.Соёл-Эрдэнэ
IV	Хэрэглээний үнэ	Б. Элбэгдорж
V	Мал аж ахуй	З.Халиун
VI	Аж үйлдвэр	Н.Халиун
VII	Хотын нийтийн аж ахуй	П.Тогтохбаяр
VIII	Цаг уур, агаарын чанар, аюулт үзэгдэл, осол	П.Тогтохбаяр

Авлигатай тэмцэх газар

Хэрэв танд:

-Авлигын эсрэг хууль, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль, Нийтийн албан тушаалтны хөрөнгө, орлогын болон хувийн ашиг сонирхлын мэдүүлэг, ашиг сонирхлын зөрчлийн талаарх гомдол, мэдээлэл;
-Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн 22 дугаар бүлэгт заасан "Авлигын гэмт хэрэг"-ийн шинжтэй гомдол мэдээлэл өгөхөөр бол Авлигатай тэмцэх газарт хандана уу;

Үүнд:

22.1 дүгээр зүйл /Эрх мэдэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах/;
22.3 дугаар зүйл /Гадаад улсын төрийн байгууллага, олон улсын байгууллагын албан тушаалтан эрх мэдлээ урвуулан ашиглах/;
22.4 дүгээр зүйл /Нийтийн албан тушаалтан хохууль авах/;
22.5 дугаар зүйл /Хохууль өгөх/;
22.6 дугаар зүйл /Гадаад улсын төрийн байгууллага, олон улсын байгууллагын албан тушаалтныг хохуулах/;
22.7 дугаар зүйл /Улсын нөөцийг хууль бусаар зарцуулах, үрэгдүүлэх/;
22.8 дугаар зүйл /Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах/;
22.9 дүгээр зүйл /Төрийн өмчийн төсвийн бус хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах/;
22.10 дугаар зүйл /Үндэслэлгүйгээр хөрөнгөжих/;
22.11 дүгээр зүйл /Дураараа аашлах/;
22.12 дугаар зүйл /Хуулийн этгээдийн эрх мэдлийг урвуулан ашиглах/;
22.13 дугаар зүйл /Хохууль авах/;

ИРГЭН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭЭС ИРҮҮЛСЭН ӨРГӨДӨЛ, ГОМДОЛ, МЭДЭЭЛЛИЙН ТОО /ХҮСНЭГТЭЭР ХАРУУЛБАЛ/

Авлигыг мэдээлэх утас

ӨРГӨДӨЛ, ГОМДОЛ, МЭДЭЭЛЭЛ
Хүлээн авах суваг

Авлигатай тэмцэх газарт ирж биечлэн
Утсаар: (976)-110 /Ярианы төлбөргүй/
дугаараар

Факс: (976)-11-311919

Цахим шуудангийн хаяг: contact@iaac.mn

Шуудан холбоогоор: Улаанбаатар хот 14250,

Сүхбаатар дүүрэг, 5 хороолол, Сөүлийн

тудамж 41 хаягаар

Веб сайт: iaac.mn

Авлигын эсрэг
НЭГДЭЭ

Үгүй гэж хэлээд өөрчилъё! 110

